

TEMA BROJA: Međusektorska suradnja i partnerstvo

Kako biti partner gradovima i općinama?

Mirna Karzen

Welcomeurope, konzultantska tvrtka sa sjedištem u Parizu, prvi put u Hrvatskoj predstavila modul o stvaranju europskih partnerstva

Lorraine de Bouchony i Marie DeFrance

Bez partnerskih odnosa nema održivog razvoja društva i uspješnog razvoja zajednice

Lidija Pavić -Rogošić

Sadržaj 15. broja

Civilnodruštvo.hr
br. 15, 2007.

Uvodnik

/ Cvjetana Plavša-Matić /

IMPACT – Europski centar za međusektorsku suradnju

/ Cvjetana Plavša-Matić, voditeljica projekta IMPACT /

Bez partnerskih odnosa nema održivog razvoja društva i uspješnog razvoja zajednice

/ Lidija Pavić-Rogošić /

Welcomeurope, konzultantska tvrtka sa sjedištem u Parizu, prvi put u Hrvatskoj predstavila modul o stvaranju europskih partnerstva

/ Lorraine de Bouchony i Marie Defrance /

Program ekološkog poslovanja pruža ekološku potporu za 3,6 milijuna malih i srednjih poduzeća u Poljska

/ Rafał Serafin /

Kako biti partner gradovima i općinama?

/ Mirna Karzen /

Thames Festival London – ili kako učiti o suživotu s vlastitom rijekom

/ Davor Mišković, Adrian Evans /

Zahvaljujući programima Europske unije u Hrvatskoj će socijalne usluge sve češće pružati udruge u partnerstvu s javnim sektorom

/ Nives Ivelja /

Primjer partnerstva u malim ruralnim sredinama

/ Milan Medić /

Najveća regionalna humanitarna akcija za modernizaciju i dogradnju splitskog Centra za onkologiju

/ Senka Mrduljaš-Pezzi /

Pojmovnik civilnoga društva: Partnerstvom i suradnjom do clustera

/ Maja Matković /

Pitate? Odgovaramo.

/ Kornelija Sirovica /

Treba li još više politizirati problem klime i globalnog zagrijavanja

/ dr.sc. Vladimir Lay /

Sa svih strana

Otvoren prvi hrvatski Centar savjetovanja, edukacije i kulture Roma u Bjelovaru

Poštovane čitateljice i poštovani čitatelji,

pred vama je novi broj časopisa *Civilnodruštvo.hr* koji smo posvetili temi međusektorske suradnje i partnerstva organizacija civilnoga društva s dvama drugim sektorima.

Sociolozi općenito smatraju da je razvoj civilnoga društva u suvremenom poimanju te riječi, a koji se razvija od devedestih godina prošloga stoljeća, nastao kao odgovor građanstva i građanskih inicijativa na javno dobro i javni interes kako ga je u javnoj percepciji nametnuo interes kapitala i interes države. Građanski interes kanaliziran kroz organizacije civilnoga društva protuteža je tim dvama sektorima, pa je danas teško promišljati javno dobro i javni interes bez ovoga trećeg glasa.

Stoga ne čudi činjenica da su partnerstvo i međusektorska suradnja novija praksa. U Hrvatskoj je takav vid suradnje tek u začetima, dok u Europi ima značajna postignuća, osobito u području socijalne skrbi gdje se pokazalo da se međusektorskom suradnjom mogu dati mnogo jeftinije i brže brojne socijalne usluge.

Kako održivost trećega sektora u budućnosti ovisi jednim dijelom i o ovakvoj suradnji, odlučili smo ovaj broj posvetiti teorijskom prikazu što partnerstvo znači, kako se ostvaruje te navedeno potkrijepiti primjerima dobre prakse u Hrvatskoj i Europi.

Tako ćete o međusektorskoj suradnji imati priliku pročitati tekstove uvaženih europskih i domaćih stručnjaka i stručnjakinja.

Uvodnim člankom koji otvara ovu temu, ujedno i predstavljamo projekt IMPACT – Europski centar za međusektorsku suradnju, koji vodi Nacionalna zaklada. IMPACT namjerava postati centar izvrsnosti za izobrazbu o izgradnji suradnje i partnerstva između javnoga, poslovnoga i neprofitnoga sektora za srednju i istočnu Europu te resursni centar za informiranje, razmjenu ekspertize i poticanje javnih rasprava o ključnim dostignućima i izazovima na području međusektorske suradnje. U okviru ovoga projekta do sada je održano niz radionica i programa obuke.

Da bi ova tema do kraja bila zaokružena, svim pretplatnicima darujemo novoizašlu knjigu Priručnik o stvaranju partnerstva, čije smo prvo izdanje priredili u suradnji s Programom Ujedinjenih naroda za razvoj – UNDP, Uredom u Hrvatskoj. Knjigu je napisala Ros Tennyson, a izvornik je izdao IBLF – The International Business Leaders Forum iz Londona.

Nadamo se da ćete tekstove objavljene u ovom broju sa zanimanjem pročitati te da ćete se odlučiti, ako do sada još niste, za pretplatu na časopis. Podsjećamo da je časopis *Civilnodruštvo.hr* dvojezični dvomjesečnik koji izdajemo i u elektroničkom obliku na stranici Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva <http://zaklada.civilnodrustvo.hr>, a kao tiskovina je dostupan isključivo u pretplati.

I na koncu, kao i do sada – pozivamo Vas na suradnju – upućivanjem prijedloga, mišljenja, vaših stajališta na telefaks broj 01/23 99 111 ili adresu e-pošte info@zaklada.civilnodrustvo.hr

Ugodno Vam čitanje,

Cvjetana Plavša-Matić

IMPACT – PRVI HRVATSKI CENTAR ZA SUSTAVNU IZOBRAZBU I PRIMJENU MODELA MEĐUSEKTORSKE SURADNJE U JUGOISTOČNOJ EUROPI

Višegodišnje iskustvo i dobra praksa razvoja međusektorske suradnje u Hrvatskoj potaknula je Nacionalnu zakladu na pokretanje projekta IMPACT – Europskoga centra za međusektorsku suradnju, koji će od iduće godine svoje aktivnosti preseliti u prostor bivše vojarnje "Franko Lisica" u Zadru, gdje će na prostoru od 1400 m² biti prostor za izobrazbu, dvadeset jedinica smještajnog kapaciteta, multimedijalni centar, kongresna dvorana, izložbeni prostor i knjižnica.

Piše: Cvjetana Plavša-Matić, voditeljica Centra IMPACT

IMPACT je centar izvrsnosti za izobrazbu o izgradnji suradnje i partnerstva između javnoga, poslovnoga i neprofitnoga sektora te resursni centar za informiranje, razmjenu stručnoga i praktičnoga znanja te poticanje javnih rasprava o ključnim dostignućima i izazovima na području međusektorske suradnje u jugoistočnoj Europi.

Nacionalna je zaklada Odlukom Povjerenstva Vlade RH za upravljanje državnom imovinom od 1. veljače 2005. godine dobila na korištenje prostor bivše vojarnje "Franko Lisica" u Zadru u svrhu osiguranja prostora za rad i provođenje aktivnosti IMPACT-a – Europskoga centra za međusektorsku suradnju.

Zahvaljujući tome, Centar će djelovati u zgradi velikoj gotovo 1400 m², gdje će osim prostora za izobrazbu biti i dvadeset jedinica smještajnog kapaciteta, multimedijalni centar, kongresna dvorana, izložbeni prostor i knjižnica.

Zgrada je trenutno u fazi rekonstrukcije, tako da će Centar, koji je aktivno započeo s radom u veljači 2007., nastaviti provedbu programa u tom prostoru najkasnije početkom 2008.

Ciljevi su IMPACT-a – Europskoga centra za međusektorsku suradnju

- omogućiti javnom, poslovnom i neprofitnom sektoru stjecanje i usavršavanje znanja i vještina o mogućnostima i prednostima izgradnje međusektorske suradnje i partnerstva
- utjecati na osnaživanje lokalnih demokratskih struktura te stvaranje povoljnoga okruženja za razvoj suradnje i partnerstva
- poticati razvoj suradnje lokalnih organizacija civilnoga društva, lokalnih vlasti, poslovnoga sektora i medija radi učinkovitoga podmirivanja potreba lokalnih zajednica
- razvijati međusektorsku suradnju i partnerstvo radi doprinosa borbi protiv siromaštva, uvođenja kulture dijaloga, demokratizacije društva i razvoja civilnoga društva
- upoznavati se s učinkovitim modelima partnerstva razvijenima u raznim europskim državama
- omogućiti prekograničnu suradnju i razmjenu znanja, modela i vještina kao i regionalnu suradnju o međusektorskoj suradnji i partnerstvu s posebnim naglaskom na osnaživanju lokalnih organizacija civilnoga društva, lokalnih vlasti i poslovnoga sektora u zemljama jugoistočne Europe sa zadaćom stvaranja povoljnoga pravnog i institucionalnog okvira za uspostavu međusektorske suradnje i partnerstva na temeljima najbolje europske i svjetske prakse.

Glavne aktivnosti IMPACT-a – Europskoga centra za međusektorsku suradnju

Europski centar svoje provodi aktivnosti uz potporu široke mreže partnerskih organizacija, trenera, mentora i stručnjaka iz Hrvatske i drugih europskih zemalja.

Okosnicu djelovanja Centra čine kontinuirani programi izobrazbe o temama relevantnim za predstavnike javnoga, poslovnoga i neprofitnoga sektora, organizacija javnih rasprava o međusektorskoj suradnji i partnerstvu, interdisciplinarna istraživanja, tehnička pomoć i savjetovanje te izdavaštvo.

IMPACT Centar je u 2007. godini organizirao i proveo sljedeće programe izobrazbe:

- 21 “Izgradnja i upravljanje europskim partnerskim projektima” u suradnji s organizacijom Welcomeurope iz Pariza (26. i 27. veljače 2007., Zadar)
- 22 “Praksa i etika lobiranja” u suradnji s organizacijom Grayling i jednim od vodećih lobista iz Bruxellesa, g. Russelom Pattenom, (24. i 25. ožujka. 2007., Zagreb)
- 23 “Poduzetnička filantropija” u suradnji s organizacijom NeSst iz Budimpešte (18.–20. travnja 2007., Zadar)
- 24 Zbog velikog interesa ponovljen je program “Izgradnja i upravljanje europskim partnerskim projektima” (30. i 31. svibnja, Zagreb).

PARTNERSTVO ILI MEĐUSEKTORSKA SURADNJA

Piše: Lidija Pavić-Rogošić

Bez partnerskih odnosa nema održivog razvoja društva i uspješnog razvoja zajednice

Premda se u Hrvatskoj sve više govori o potrebi partnerstva među sektorima, takva praksa nije ni dovoljno česta, a ni prihvaćena. Prema mišljenju mnogih stručnjaka koji sudjeluju u razvojnim procesima, partnerstvo je jedini održivi način da se ostvari uspješno društvo. Zbog toga međunarodni programi pomoći, uključujući i one Europske komisije, najčešće zahtijevaju stvaranje međusektorskih partnerstava, a ako ih i ne zahtijevaju, projekti i programi koji su podneseni u partnerstvu dobivaju dodatne bodove.

Zašto partnerstvo?

Praksa je pokazala da pristup razvoju, u kojem svaki sektor razvija i provodi svoje programe bez interakcije s drugim sektorima, ne daje poželjne rezultate. Aktivnosti su atomizirane i raspršene, često se neki poslovi preklapaju, korisnici ostaju zbunjeni, a premda su često bila ulagana i velika sredstva i puno ljudskog rada, ukupni učinak je mali. Danas potreba za suradnjom među različitim sektorima nije upitna, no ostaje pitanje kako do uspješne suradnje i partnerstva.

Potrebi za partnerstvom između sektora za postizanje održivog razvoja dana je velika važnost još 1992. godine na UN-ovu skupu na vrhu "Okoliš i razvoj" u Rio de Janeiru. Ideja o partnerstvu potvrđena je i deset godina nakon Rija, na UN-ovu skupu u Johannesburgu, na kojem su sudjelovali predstavnici svih triju sektora – javnoga, poslovnoga i civilnoga.

Dakle – zašto partnerstvo? Partnerstvo predstavlja mogućnost za bolji razvoj jer svaki partner donosi svoje kvalitete i kompetencije¹ te ima svoju ulogu u osmišljavanju i provođenju projekata i aktivnosti.

Uspješno i produktivno društvo može se postići ako svi sektori (javni, poslovni, civilni) imaju svoje mjesto te ispunjavaju specifične funkcije i pridonose na različite načine. Ni jedan sektor sam nema odgovore i sve kompetencije. Danas je jasno da postoji potreba za profesionalnom suradnjom, no postavlja se pitanje – kako do uspješnog i učinkovitog partnerstva.

Osim pitanja kako, postavlja se i pitanje zašto bi netko od potencijalnih partnera želio ulaziti u odnose koji zahtijevaju vrijeme, napor i dodatni angažman. Odgovor leži u prepoznatoj koristi od takvog odnosa – zajedno se brže i učinkovitije ostvaruju planirani ciljevi – što je glavna okosnica za sva unutarsektorska i međusektorska partnerstva. Ne troši se snaga na natjecanje s drugima, ne udvostručuju se nastojanja i ne troše se uzalud financijska sredstva i drugi resursi. Zajedničkim radom stječe se **povjerenje**, što ima pozitivan utjecaj na odnose u društvu, na gospodarstvo i okoliš.

Zajedničkim planiranjem, dogovaranjem ciljeva i aktivnosti te zajedničkim provođenjem tih aktivnosti bolje se i učinkovitije mogu pružati usluge, na integriran i održiv način, bilo da se radi o kulturi, obrazovanju ili nekoj drugoj djelatnosti.

¹ Znanje, vještine i stavovi.

Što je partnerstvo?

Različiti ljudi imaju različite ideje o tome što je partnerstvo. U svakom slučaju dobro je razjasniti što za svakog pojedinog potencijalnog partnera pojam "partnerstvo" znači. Nije svaki međusobni odnos partnerski odnos i zato je bitno definirati što se u konkretnom slučaju podrazumijeva pod pojmom "partnerstvo", kako ne bi bilo krivih očekivanja koja poslije mogu dovesti do nesporazuma i odustajanja od suradnje.

Dajemo nekoliko definicija partnerstva.

Partnerstvo je međusektorska suradnja u kojoj organizacije rade zajedno na transparentan i pravičan način, uz postizanje međusobne koristi. Partneri se slažu da se koriste svojim resursima te da radeći zajedno u postizanju ciljeva održivog razvoja dijele rizike i koristi.

Inicijativa za partnerstvo

Zajednički program Sveučilišta u Cambridgeu i IBLF – Međunarodnog foruma poslovnih lidera

Suradnički odnos između ljudi i skupina koji su se složili da će dijeliti odgovornost u postizanju nekog specifičnog cilja.

Ugovor između dviju ili više osoba koje su se složile da ujedine talent i novac te dijele dobit ili gubitak.

<http://wordnet.princeton.edu>

Odnos u dobroj vjeri, međusobno poštivanje i razumijevanje u kojem se donose zajedničke odluke.

www.cdhb.govt.nz

Međusektorsko partnerstvo nije novi koncept. Takvi su odnosi postojali i prije, no često se pod pojmom partnerstva zapravo nije radilo o dubokom procesu u kojem su sve strane nastupale potpuno otvoreno, bez zadržke i u kojem su sve strane bile uključene ravnopravno u svim fazama – od inicijative, planiranja, odlučivanja do provedbe. No s rastućom globalizacijom i sve većim problemima u društvu i okolišu, raste i potreba za ujedinjavanjem snaga i stvaranjem istinskih partnerstava, kako za međusobnu, tako i opću korist. Takva partnerstva imaju snagu donošenja promjena i pokretanja procesa za rješavanje rastućih problema na nove, inovativne načine.

Svaki sektor donosi u partnerstvo različite vrijednosti, prioritete, resurse i kompetencije – kroz uspješno građenje odnosa to pridonosi postizanju zajedničke vizije.

Je li međusektorsko partnerstvo presudno za poboljšanje rezultata u procesu razvoja?

Premda se sve više govori o potrebi partnerstva među sektorima, praksa u Hrvatskoj u tom smjeru još nije previše razvijena. U najširem smislu međusektorsko partnerstvo predstavlja zajedničke inicijative i projekte javnoga, poslovnoga i civilnoga (neprofitnoga) sektora za opće dobro, u kojem svaki od partnera donosi određene resurse i sudjeluje u planiranju i odlučivanju o zajedničkim ciljevima te provođenju dogovorenih aktivnosti. Većina međunarodnih programa pomoći, uključujući i one Europske komisije, zahtijeva stvaranje međusektorskih partnerstava, odnosno ako ih i ne zahtijeva, projekti i programi koji su podneseni u partnerstvu često dobivaju dodatne bodove pri evaluaciji.

Prema mišljenju mnogih stručnjaka koji sudjeluju u razvojnim procesima, partnerstvo je jedini održivi način da se postigne uspješno društvo. Ostvarivanje partnerstva nije krajnji cilj, ali bez partnerskih odnosa krajnji rezultat uspješnog razvoja zajednice nije moguće postići.

Koje su koristi od međusektorskog partnerstva?

Pristupi razvoju temeljeni na partnerstvu prvenstveno donose **javnu (opću) korist** te osim ekonomskog razvoja pridonose i poboljšanju standarda življenja te očuvanju okoliša. Prostor u kojem se može raditi zajedno za opće dobro je vrlo širok – od izgradnje infrastrukture do izgradnje škola; od pružanja socijalnih usluga do obrazovanja.

Financiranje

Najčešća motivacija za stvaranje partnerstva je želja za boljim korištenjem postojećih resursa. Polazi se od pretpostavke da se kombiniranjem različitih napora može postići bolja koordinacija, izbjegavanje ponavljanja te da će to dovesti do djelotvornijeg korištenja resursa. No pri tome treba imati na umu da koordiniranje i održavanje partnerstava zahtijeva i vrijeme i novac. Stoga prije pokretanja partnerstava treba razmisliti i o izvorima financiranja.

Najveći broj postojećih partnerstava financiraju lokalne, regionalne ili nacionalne vlasti. Europska unija financira mnoga lokalna partnerstva, naročito u područjima koja zaostaju u razvoju. Tu se postavlja pitanje kako će se takva partnerstva održati nakon što završe europski fondovi.

Često se očekuje od partnera u lokalnim zajednicama (organizacije civilnoga društva koje se bave razvojem zajednice, poslovni sektor, lokalne inicijative) da sami pokriju troškove sudjelovanja u partnerstvu. To često dovodi do tenzija, naročito u nerazvijenim zajednicama te predstavlja prepreku sudjelovanju pojedinaca i organizacija koje su već suočene s ograničenim sredstvima.

Čimbenici koji utječu na međusektorsko partnerstvo

U nastavku su prikazani čimbenici koji utječu na funkcioniranje međusektorskoga partnerstva, kako oni koji pomažu, tako i oni koji otežavaju proces u svim fazama partnerstva.

Čimbenici koji povoljno utječu na partnerstva

Čimbenici razvoja

- 25 svi su partneri uključeni od početka
- 26 osigurano je dovoljno početnih sredstava
- 27 postoji zajednička vizija i povjerenje među partnerima
- 28 pokazana je posvećenost partnerstvu, npr. kroz uključivanje visokopozicioniranih ljudi
- 29 partnerstvo je pokrenuto na području s tradicijom aktivizma u zajednici
- 30 na početku je provedena procjena potreba kako bi se osiguralo da se partnerstvo usmjerava na postojeće probleme
- 31 prvi projekti trebaju se provoditi za zadovoljavanje potrebe koju je moguće brzo postići, a koju je zajednica identificirala.

Faza provedbe

- 32 postoji transparentan proces donošenja odluka uz mogućnost sudjelovanja svih partnera
- 33 aktivnosti koje pokreće partnerstvo usmjerene su na postizanje vidljivih rezultata
- 34 partnerstvo pridonosi povjerenju i posvećenosti uključenih, postižući kratkoročne ciljeve
- 35 postoji fleksibilnost u prilagođavanju potrebama zajednice
- 36 postoje adekvatni resursi
- 37 određen je realističan vremenski okvir za postizanje rezultata (npr. 3–5 godina)
- 38 postoji djelotvorna, odgovorna i transparentna administrativna struktura
- 39 postoji kontinuiran osiguran izvor financijskih sredstava
- 40 jasno su definirane uloge i odgovornost svih uključenih

- 41 evaluacija partnerstva pokazuje pozitivan ishod
- 42 svi partneri imaju osjećaj da su imali koristi od uključivanja u partnerstvo.

Čimbenici koji ometaju postizanje uspješnog partnerstva

Faza razvoja

- 43 intervencija se usmjerava na potrebe koje nisu provjerene sa zajednicom
- 44 partnerstvo isključuje zajednicu, civilne inicijative, ili zaobilazi lokalne vlasti
- 45 nema dovoljno početnih sredstava
- 46 postavljena su nerealna očekivanja.

Faza provedbe

- 47 nema mjesta za fleksibilnost za vrijeme provedbe partnerstva ili projekta
- 48 nema jasnog smjera djelovanja
- 49 nema dovoljno financijskih sredstava
- 50 nerealno su postavljeni rokovi za postizanje rezultata
- 51 ne postoji umreženost s drugim partnerstvima ili pružateljima usluga
- 52 partneri iz zajednice daju mali doprinos u pružanja usluga.

Održivost

- 53 vremenski okviri za postizanje rezultata su nerealni
- 54 nema osiguranog financiranja
- 55 partnerstvo ne pokazuje rezultate
- 56 partneri iz zajednice imaju osjećaj da se njihov doprinos ne cijeni
- 57 postoje zakonodavne prepreke ili prepreke u politikama za određeno područje rada
- 58 samo dio ciljne skupine ili zajednice ima korist od partnerstva.

Kako upravljati europskim partnerstvom

Welcomeurope, konzultantska tvrtka sa sjedištem u Parizu, prvi put u Hrvatskoj predstavila modul o stvaranju europskih partnerstva

Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva i UNDP Hrvatska zajedno su, 26. i 27. veljače 2007. u Zadru, bili domaćini novoga modula koji je Welcomeurope pokrenuo 2005. pod nazivom “Izgradnja i upravljanje europskim partnerstvom”. Ovaj modul obuhvaća sljedeće elemente: utvrđivanje partnera i njihovo strukturiranje o zajedničkom projektu, izgradnja ispravnih načela i alata za upravljanje partnerstvom i stjecanje znanja u određenim područjima zakona u cilju učinkovitog upravljanja partnerstvom.

Pišu: Lorraine de Bouchony i Marie Defrance – Welcomeurope, Pariz

Tri glavne djelatnosti Welcomeuropea su: izobrazba, savjetovanje i nadzor informacija

Welcomeurope se temelji na jednome osnovnom načelu: učiniti Europsku uniju realnom mogućnošću za sve stručnjake na tom području. Budući da sve europske institucije svakodnevno stvaraju nove instrumente za privatne, javne i neprofitne sektore, njezin je cilj potaknuti javne i privatne organizacije na sudjelovanje u svim značajnim programima i mogućnostima financiranja. Welcomeurope ima tri glavne djelatnosti: izobrazbu, savjetovanje i nadzor informacija.

Obrazovni modul o europskom partnerstvu

Obrazovni moduli organizacije Welcomeurope osmišljeni su za poboljšanje stručnosti i povećanje mogućnosti uspjeha. Od 2001. organizacija je obučila 3000 ljudi diljem Europe. Welcomeurope je prva pokrenula takve programe te neprekidno osuvremenjuje i obogaćuje svoju obuku. Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva i UNDP Hrvatska zajedno su, 26. i 27. veljače 2007. u Zadru, bili domaćini novoga modula koji je Welcomeurope pokrenula 2005. pod nazivom “Izgradnja i upravljanje europskim partnerstvom”. Ovaj modul obuhvaća sljedeće elemente: utvrđivanje partnera i njihovo restrukturiranje o zajedničkom projektu, izgradnja ispravnih načela i alata za demonstraciju te upravljanje partnerstvom i stjecanje znanja u određenim područjima zakona u cilju učinkovitog upravljanja partnerstvom.

Lorraine de Bouchony, partnerica organizacije Welcomeurope, i Marie Defrance, savjetnica i voditeljica odjela edukacije, predstavljaju nam ključeve uspjeha europskoga partnerstva.

Kroz više od 350 programa financiranja, Europska komisija odabire projekte dostavljene u međudržavnom partnerstvu (dostavljaju ih organizacije iz različitih država članica EU-a i država kandidatkinja za ulazak u EU). Ti projekti zahtijevaju sposobnog voditelja projekta, preporučuje se potpisivanje Ugovora o suradnji te priprema odgovarajućih alata za upravljanje i provođenje projektnih aktivnosti.

Profil voditelja projekta

Kakav je idealan profil voditelja projekta, kao osobe zadužene iznutra za provedbu zadatka? Mnoge ideje predviđaju sveučilišni profil kao značajan za funkciju voditelja europskih projekata. Zapravo, ova funkcija definitivno ne zahtijeva visoku naobrazbu iz pravnoga područja, čak ni iz zakona Europske zajednice.

Za ovu je funkciju osnovna pretpostavka posjedovanje barem sljedećih znanja:

- vrlo dobro poznavanje institucija EU-a i njihovih praktičnih aktivnosti (dobro je proći obuku u Europskoj komisiji);
- poznavanje programa financiranja (kandidat bi trebao poznavati otprilike deset glavnih programa);
- razumijevanje radnog sustava povezivanja institucija s civilnim društvom (ustrojstvo institucija/lobija);
- osobno razvijena želja za izgradnjom društva (analiza tekstova i objavljenih radova kandidata dobra je referenca) te stanovita politička motivacija, posebice u nedavnim velikim društvenim kampanjama
- savršeno vladanje s barem dva jezika Europske zajednice, od kojih je engleski obvezan.

Prema tome, visoka naobrazba na razini magisterija dio je ciklusa "odnosa s javnošću" ili "europskih pitanja" ili "voditelja europskih projekata", nekolicine obrazovnih programa koji se danas nude na europskim sveučilištima.

Ako vaša organizacija nema osobu koja je sposobna voditi dijalog s voditeljem projekta (na istoj razini poznavanja i razumijevanje sustava), savjetujemo da ne angažirate osobu s nedovoljnim iskustvom.

Voditelj projekta mora moći točno interpretirati dvije razine djelovanja: operativnu i političku. Zapravo, on će morati voditi razgovore s osobama čije su funkcije i vrlo operativne (upravljanje programom financiranja) i vrlo političke (na primjer, akcijski planovi Unije). Stoga bi u trenutku angažiranja kandidat trebao pokazati svoju sposobnost razumijevanja i izražavanja izazova ovih kategorija djelovanja: projekata/financiranja i lobiranja.

Formaliziranje partnerstva sporazumom

Koordinator mora pripremiti i predložiti partnerima radnu metodu za projekt i za mrežu.

Naime, on prvenstveno mora promisliti o sljedećim pitanjima:

- Kako strukturirati partnerstvo?
- Bismo li trebali imati Upravni odbor, Znanstveni odbor i Unutarnje vijeće za procjenu? Koja će biti radna pravila odbora?
- Na koji će se način zadaci dodjeljivati i provoditi?
- Organiziranje u radne pakete, imenovanje odgovornih osoba...
- Kakav je financijski i računovodstveni sustav potrebno pripremiti?
- Kako će funkcionirati financijski tokovi između koordinatora i partnera, prema kojim uvjetima (provedba aktivnosti...)? Koje sustave izvješćivanja i računovodstva treba rabiti?
- Kako organizirati prikupljanje, naročito financijskih, dokumenata i kako izvijestiti Komisiju?
- Kako organizirati sudjelovanje partnera u izvješćima koja koordinator mora predati Europskoj komisiji

Nakon što se obave osnovni koraci, postupak formalizacije može započeti.

Pismo namjere

Komisija često partnerima dostavlja standardna pisma namjere koja treba priložiti obrascu za prijavu. Na taj način sve partnerske organizacije službeno objavljuju partnerstvo.

U takvom pismu namjere, partner:

1. pristaje i obvezuje se na sudjelovanje u provođenju projekta X predstavljenog u programu X Europsku zajednice.
2. obvezuje se na financijski doprinos za provedbu projekta do iznosa od X eura, na temelju financijskog plana predloženog u obrascu za prijavu.

3. potvrđuje provedbu uvjeta prihvatljivosti i zakonodavstva Europske zajednice s obzirom na priloženi projekt.

Cilj je takvog pisma namjere oblikovati budući odnos sudionika tijekom projekta. Taj dokument, međutim, nije čvrst temelj koji može ugovorno upravljati odnosima i obvezama partnera: zapravo, budući da izvoditelj odgovara Europskoj komisiji za dobro upravljanje financiranjem i provođenjem aktivnosti projekta, on se treba moći zaštititi od mogućih neuspjeha drugih partnera.

Ugovor o suradnji

Pismo namjere stoga služi kao osnova za sastavljanje ugovora o suradnji ili konzorcijskog ugovora, ugovornog dokumenta između partnera koji se može napisati u različitim razdobljima:

- ili prije odluke Europske komisije, tijekom razdoblja odabira
- ili neposredno nakon što Europska komisija prihvati projekt.

Mreže sastavljene od malih i srednjih organizacija koje zajedno provode manje projekte, često se obvezuju ugovorom o suradnji pismom namjere. Ali, svakoj se organizaciji preporučuje da dobro promisli tijekom sastavljanja takvog dokumenta, kako bi se izbjegla bilo kakva dvoznačnost shvaćanja uloga i obveza svake od njih.

Potrebno je navesti sljedeće elemente: naziv i opis projekta, sastav članova mreže uključenih u projekt, imenovanje koordinatora (ugovaratelj Europske komisije), sastav upravnog odbora (ili odgovarajućeg tijela), financijske odredbe, metode procjene, načine brisanja/isključenja/priključenja, obveze članova (izvješćivanje, odgovornost u radnom programu, u odborima), intelektualno vlasništvo (postojeće znanje i iskustvo, postupanje s rezultatima, slanje), planirani načini prilagođavanja razlika.

Model ugovora o suradnji pod nazivom Leonardo možete vidjeti na:

http://ec.europa.eu/education/programmes/leonardo/new/leonardo2/model/annexe6_proc_b_fr.pdf

Upravljanje partnerstvom uz pomoć odgovarajućih alata

• Odlučivanje unutar mreže

Zbog kratkoročnih troškova, prirodna sklonost mreže je usmjeriti presudnu moć u ruke koordinatora i male "moćne" skupine članova mreže.

Ne s obzirom da se učinkovitost transnacionalne mreže uglavnom mjeri operativnim mogućnostima njezinih najslabijih članova (gospodarski ili tehnički), od ključne je važnosti da se mreža iznutra usredotoči na povećavanje operativnih mogućnosti svojih članova koji imaju najmanje iskustva ili koji su najmanje dinamični. Ni pod kojim ih uvjetima ne treba držati izvan ili podalje od postupka donošenja odluka.

Neki se projekti organiziraju oko ključne skupine za donošenje odluka, upravnog odbora projekta, sastavljenog od po jednog predstavnika iz svake partnerske organizacije. Moguće je sastaviti povelju ili operativni protokol koji se mogu integrirati u ugovor o suradnji.

Sustav informiranja mreže

• Unutarnje informiranje

Unutarnje informiranje treba jasno odvojiti od vanjske komunikacije u sklopu projekta. Njegova je svrha obavijestiti različite članove mreže o pitanjima upravljanja svojstvenima za samu mrežu, kao

što su financijski položaj mreže, operativni problemi u raznim aktivnostima, dolazak novih ili odlazak starih članova, strateške odluke koje je potrebno donijeti, događaji koji slijede.

Ovo unutarnje informiranje mora poštovati tri pravila radi uklanjanja stalnih rizika od promjena u mreži uslijed zemljopisne udaljenosti, kulture i jezika.

Da bi se to postiglo, protok informacija mora biti simultan, redovit i transparentan.

Simultano slanje unutarnjih informacija (putem e-pošte) osigurava da se niti jedan partner, posebice onaj najudaljeniji, ne osjeća suvišnim u mreži. Svi će primiti istu informaciju u isto vrijeme, što osigurava ravnopravan pristup koordinatora svakom pojedinom članu.

Redovitost takvog širenja informacija unosi vitalnost u mrežu. To se odnosi na kontrolu trajanja projekta slanjem planiranih poruka na točno određen datum. To ne znači da treba precijeniti broj informativnih poruka koje je potrebno poslati, nego radije održavati mrežu na životu.

Transparentnost tih informacija ključni je uvjet njihove vjerodostojnosti. Ta transparentnost pokazuje da se problemi i neuspjesi, isto kao i uspjesi, moraju spomenuti te da će partneri dobiti istu informaciju.

- **Alati**

Stoga bi za većinu postojećih mreža unutarnji informacijski krug, temeljen na slanju mjesečnog "InfoMaila" koji sastavlja koordinador, trebao biti dovoljan. Njegovo sastavljanje zahtijeva otprilike jedan do tri sata rada.

Drugi alat kojim se sve više koriste europski partneri jest internetski radni prostor. Taj suradnički radni prostor, osiguran šiframa i različitim razinama pristupa, omogućava istodoban i daljinski rad mreže na zajedničkim zadacima. Dokumenti se pohranjuju on-line (ugovorni dokumenti, proračun, dopunjeni plan rada, redakcijski materijali, itd.) te se objedinjuju funkcije foruma, zajedničkih rasporeda i imenika. Ako ga se od samog početka rada na projektu predstavi kao središnju platformu i ako njegovi budući korisnici prođu kratku obuku o načinu njegova korištenja, internet bi ubrzo mogao postati osnovni alat za suradnju među partnerima.

ALATI ZA MEĐUSEKTORSKA PARTNERSTVA

Program ekološkog poslovanja pruža ekološku potporu za 3,6 milijuna malih i srednjih poduzeća u Poljskoj

Piše: Rafał Serafin, upravitelj Poljske zaklade za ekološko partnerstvo

E-pošta: rafal.serafin@epce.org.pl

Jedan od istaknutih primjera partnerskih ostvarenja predstavlja Program ekološkog poslovanja (*Clean Business Program*). Njime su uvedeni novi pristupi gospodarskoj obnovi i razvoju poslovanja u Poljskoj kroz pomoć malim i srednjim tvrtkama da poboljšaju ekološku učinkovitost i uključe se u zajedničke aktivnosti s civilnim društvom i lokalnim upravama, kako bi održivi razvoj postao stvarnost.

Za tranzicijske zemlje partnerstvo obećavajući pristup

U gospodarstvima u tranziciji, poput gospodarstava središnje i jugoistočne Europe, vlade, poduzeća i građanske skupine sve se više okreću međusektorskom partnerstvu kao obećavajućem novom pristupu za rješavanje društvenih i ekoloških problema. Pritom nastoje najbolje iskoristiti ograničena sredstva i kapacitete javnoga sektora, iskoristiti energiju i entuzijazam građana te potaknuti unutarnja ulaganja. Uspješna suradnja s poslovnim sektorom i civilnim društvom može vladi olakšati ne samo primjenu dodatnih vještina, sposobnosti i sredstava za ubrzanje gospodarske reforme, nego i izgradnju okružja javne potpore za prijelaz na tržišta i u demokraciju.

Program ekološkog poslovanja – primjer dobre prakse u Poljskoj

Jedan od istaknutih primjera partnerskih ostvarenja predstavlja Program ekološkog poslovanja (*Clean Business Program*). Njime su uvedeni novi pristupi gospodarskoj obnovi i razvoju poslovanja u Poljskoj kroz pomoć malim i srednjim tvrtkama da poboljšaju ekološku učinkovitost i uključe se u zajedničke aktivnosti s građanskim skupinama i lokalnim upravama, kako bi održivi razvoj postao stvarnost.

Program ekološkog poslovanja utemeljen je 1998. kao partnerstvo između BP-a, Poljske zaklade za ekološko partnerstvo (*Polish Environmental Partnership Foundation*) i najveće ekološke grupe UK-a – Groundworka, s ciljem pružanja ekološke potpore za 3,6 milijuna malih i srednjih poljskih poduzeća, čiji je broj naglo porastao nakon pada komunizma 1989. i koja sada zapošljavaju gotovo dvije trećine radne snage. Ministarstvo zaštite okoliša Poljske odobrilo je plan, Međunarodni forum poslovnih čelnika (*IBLF*) osigurao je potrebnu stručnost, znanje i iskustvo potrebne za partnerstvo, a sredstva za provedbu programa pribavljena su putem međunarodnih programa pomoći i privatnog sektora, osobito BP-a koji je pomogao i novčanim i robnim donacijama. Aktivnim uključenjem u provedbu Programa, BP je Programom ekološkog poslovanja gradio ugled ekološki odgovorne tvrtke koja je svoje poslovanje usmjerila ka razvijanju u najvećeg stranog ulagača u naftnom sektoru.

Tijekom godina Program ekološkog poslovanja pomogao je izgraditi kulturu pridržavanja ekoloških zakona među malim i srednjim poduzećima i povezoao se s javnim organizacijama na lokalnoj i državnoj razini. Više od 5000 tvrtki do sada je imalo korist od plana, a mnoge su se i same uključile u razvoj u okviru zajednice. Osim toga, Program ekološkog poslovanja omogućio je vladi i široj javnosti da shvate da ekološka učinkovitost malih i srednjih poduzeća predstavlja mogućnost poslovnog razvoja i izvor konkurentske prednosti za mala i srednja poduzeća Poljske, a ne samo

još jedan birokratski zahtjev za članstvo u EU-a (za više podataka posjetite www.eko-spec.pl).

Partnerstva nisu „rješenja na brzinu”

No iskustvo Poljske i drugih država koje su nedavno postale članicama Europske unije pokazuje da je o međusektorskom partnerstvu lako govoriti, no teško ga je uspješno provesti u djelo. Partnerstva nisu „rješenja na brzinu”. Za njih su potrebni hrabrost, strpljenje, sredstva, vještine i dugoročna predanost. U partnerstvima se rijetko brzo donose rješenja. Ako nisu pravilno organizirana, partnerstva postaju frustracijsko i razočaravajuće iskustvo za njihove sudionike. Što je još važnije, ona mogu značajno podbaciti u doprinosu gospodarskim i demokratskim reformama.

No partnerstva se ne moraju izjaloviti. Da bi ona uspjela, kao što je uspio Program ekološkog poslovanja u Poljskoj, partnerstva se moraju razumjeti, razvijati, njegovati, a njima se mora upravljati sustavno kao procesom koji uključuje suradnju između pojedinaca i organizacija. Takva međusektorska partnerstva predstavljaju suprotnost ugovornim odnosima ili javno-privatnim partnerstvima jer ne teže prenošenju odgovornosti, rizika i troškova s jedne strane na drugu, nego nastoje uspostaviti načine raspodjele rizika, ujedinjenja sredstava i talenata u zajedničkim aktivnostima usmjerenima ka promicanju općeg dobra.

Priručnik o stvaranju partnerstva – dragocjen priručnik za civilno društvo

Priručnik o stvaranju partnerstva (The Partnering Toolkit), koji je napisala Ros Tennyson a prvi objavio IBLF 2003.², dragocjen je priručnik namijenjen zaposlenicima vlade, poslovnog sektora i civilnoga društva zainteresiranima za usvajanje zajedničkog pristupa zajedničkim aktivnostima kroz učinkovita međusektorska partnerstva. *Priručnik* dijeli proces partnerstva u niz različitih koraka ili faza, a započinje određivanjem razloga za usvajanje samoga partnerskog pristupa. Proces partnerstva uključuje sljedeće faze: utvrđivanje partnera, procjenu rizika i koristi, raspodjelu sredstava, ugovore o partnerstvu, upravljanje i odgovornost, stručnost, provedbu, dugoročno planiranje i izvješćivanje, preglede i ispravljanje. Lako je pridržavati se opisanih koraka procesa partnerstva, popraćenih s osam alata koji su kao slobodni listovi umetnuti u stražnje korice te se mogu koristiti za unaprjeđenje procesa partnerstva u glavnim fazama.

Priručnik o stvaranju partnerstva do sada je objavljen na 18 različitih jezika, a sada je dostupan i na hrvatskom zahvaljujući potpori UNDP-a Hrvatske i Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva.

² Tennyson, R. (2003) *The Partnering Toolkit*. London: International Business Leaders Forum

Javno-građansko partnerstvo u USAID-ovu Projektu reforme lokalne samouprave

Kako biti partner gradovima i općinama?

Mirna Karzen, Karzen i Karzen d.o.o.

Možemo reći da je javno-građansko partnerstvo postignuto onda kada građani i lokalna samouprava mogu raditi kao partneri na zajedničkim projektima u zajednici i kada su te zajedničke aktivnosti praćene mjerljivim rezultatima.

UVOD

Važnost partnerstva između građana, organizacija civilnoga društva, lokalnih vlasti i poslovnoga sektora u modernim demokracijama široko je prepoznata osobito u posljednja dva desetljeća.

U ovome ćemo tekstu govoriti o relativno neprepoznom i manje "privlačnom" partneru – lokalnoj samoupravi. Kako i zašto surađivati s lokalnom samoupravom, koju mnogi još uvijek smatraju zatvorenim svijetom lokalne birokracije, neučinkovitog upravljanja i tek naslućene decentralizacije oko koje se ne vrijedi truditi.

I KAKAV JE ODGOVOR?

Kada sam počela raditi kao savjetnica za lokalnu samoupravu pri USAID-ovu Projektu reforme lokalne samouprave 2002. godine i sama sam postavljala isto to pitanje. Krenuli smo s razvijanjem metodologije sudjelovanja građana u procesu odlučivanja o pitanjima važnima za lokalnu zajednicu. Slijedio je misionarski put edukacije i razgovora.

Načelnicima i pročelnicama objašnjavali smo da su učinci ovakva načina rada dugoročni i da USAID u svojem razvoju, od informiranja do suradnje, treba krenuti polako, jednostavnim pristupom, procjenom potreba, razvijenom strategijom i ostvarivim planom. Nakon toga se jednostavnije metode, odnosno alati mogu nadograđivati složenijim i zahtjevnijim, kako u primjeni tako i u osiguravanju potrebnih ljudskih i financijskih resursa.

USAID je za potrebe provedbe projekta obučio i dvadesetak konzultanata u primjeni ove metodologije. Početnim sufinanciranjem svojih konzultantskih usluga, konzultanti su postupno izgradili svoju reputaciju i etablirali određeno konzultantsko tržište za lokalnu samoupravu. Razvoj takva konzultantskog tržišta bio je ključan kako bi i jednoj i drugoj strani olakšali kontakt, dogovaranje i ugovaranje poslova te potaknuli dugoročnu i održivu suradnju. Pomagali smo i Hrvatskoj udruzi konzultanata za lokalnu samoupravu (HUKON), koja kao i mnoge druge mlade udruge bez jakoga vodstva, profesionalnoga menadžmenta, artikulirane vizije i kapaciteta za osiguranje financijske održivosti, na žalost, nije mogla opstati na tržištu. Ogranak konzultanata za lokalnu samoupravu trenutno se gradi i razvija unutar Udruge poslovnih savjetnika (UPS) koja je prepoznala potrebu i značaj razvijanja suradnje i poslovanja s lokalnom samoupravom. O Udruzi više na: www.ups-amc.org.

Vrata lokalnih samouprava polako su se otvarala, nove metode primjenjivale i, što je najvažnije, prilagođavale potrebama i mogućnostima lokalnih samouprava te nadograđivale kompleksnijim aktivnostima. Konkretnih rezultata u radu s više od šezdeset jedinca lokalne samouprave ima mnogo, no prije ilustracije primjera dobre prakse potrebno je objasniti i proces razvoja suradnje s gradovima i općinama.

PROCES U RAZVOJU SURADNJE

Suradnja je onaj krajnji oblik u razvoju sudioničke demokracije koji započinje informiranjem kao osnovnim, ustavom zajamčenim pravom svakoga građanina. Pristup informiranju, međutim, nije isto što i pristupačnost informacijama. Dok pristup znači mogućnost pristupa informacijama, npr. putem interneta ili lokalnih medija, pristupačnost znači način na koji se informacije pružaju građanima s namjerom da ih građani pročitaju, na njih reagiraju i pošalju svoje komentare te tako pokrenu proces dvosmjerne komunikacije. Lokalna samouprava informiranjem građana definira određena pitanja i poziva građane na dijalog i povratnu informaciju i mišljenje koje pridonosi učinkovitijem i održivom radu gradskih i općinskih uprava. Tijekom ili nakon pokretanja dijaloga razvija se povjerenje, otvaraju kanali komunikacije i pokreće – SURADNJA – kao aktivan proces u kojem građani, udruge, privatne tvrtke i ostali izrađuju politike, a lokalni dužnosnici zadržavaju pravo odlučivanja.

ALATI SURADNJE

U sklopu USAID-ova Projekta reforme lokalne samouprave, odnosno metodologije Sudjelovanja građana koja se razvila u okviru Projekta, promovirali smo i radili na izradi i primjeni mnogih “alata” za razvoj suradnje između gradova i općina te ostalih predstavnika društva. Možemo reći da je javno-građansko partnerstvo postignuto onda kada građani i lokalna samouprava mogu raditi kao partneri na različitim projektima u zajednici i kada su te zajedničke aktivnosti praćene mjerljivim rezultatima. Alati suradnje promoviraju djelotvorno sudjelovanje građana u aktivnostima lokalne samouprave. Najvažnije su aktivnosti one u kojima građani vlastitim resursima pomažu u provedbi projekta u suradnji ili partnerskom odnosu s lokalnom samoupravom. Zapravo bi ispravno bilo reći da u ovom slučaju lokalna samouprava pomaže građanima u provedbi rješenja osiguravajući im odgovarajuće resurse, a ne da se građani prilagođavaju aktivnostima i resursima lokalne samouprave. Tako građani uistinu “uzimaju stvari u svoje ruke”. Građani se uključuju i u proces donošenja odluka koristeći svoje vrijeme, iskustvo i znanje. Iako to nije uvijek u neposrednoj izvedbi projekata, to je dobar primjer konkretne suradnje s građanima i doprinosa građana vlastitim resursima.

PRIMJERI DOBRE PRAKSE

Kako to izgleda u praksi? Navest ćemo neke primjere suradnje s gradovima i općinama, te primjer dokumenta koji olakšava i usmjerava razvoj suradnje između gradova i općina s organizacijama civilnoga društva (udrugama, građanskim inicijativama i zakladama), točnije, Povelju o suradnji.

Regionalni info-centar za mlade: Primjer suradnje između udruge mladih i Grada Rijeke

U okviru programa državne i osobito lokalne vlasti, malo se pozornosti posvećuje izradi dugoročnih planova i investicija koje bi zadovoljile potrebe mladih. A potrebe za takvom suradnjom i programima sve su veće. Još je 2003. godine pokrenut projekt [MU:V] – Mali uče velike, u partnerstvu Grada Rijeke i Udruge mladih Korak ispred, pod mentorstvom Projekta reforme lokalne samouprave i s ciljem pokretanja mehanizma aktivnoga uključivanja mladih u proces osmišljavanja javnih prostora i zadovoljavanja njihovih potreba, a s općim ciljem izgradnje partnerstva između mladih i lokalne samouprave, obrazovnih ustanova, gospodarstvenika i civilnoga sektora. Projekt je pobudio velik interes među mladima, koji su s pomoću projekta dobili edukaciju i konzultativnu pomoć u ostvarivanju svojih ideja te ostvarili kontakte s gospodarstvenicima, gradskom upravom i građanima.

Cilj projekta bio je osnivanje Regionalnog info-centra za mlade koji će odgovoriti na potrebe mladih ljudi i istodobno povezati sve institucije u regiji koje se bave mladima te udruge i neformalne skupine koje se njima bave ili u čijem radu oni sudjeluju. Ovaj pilot-projekt ima sve predispozicije

da postane ne samo primjer dobre prakse i model koji je moguće primijeniti i na druga područja u Republici Hrvatskoj, nego i izniman primjer društvenoga poduzetništva u kontekstu javno-privatnog partnerstva.

Planiranje javnih prostora – dječje igralište Campetto

U sklopu projekta Mali uče velike, [MU:V] i Riječkog programa lokalnog partnerstva, oba podržana od strane Projekta reforme lokalne samouprave, iniciran je i realiziran projekt Campetto – uređenje dječjeg igrališta u suradnji s predstavnicima mjesne vlasti, udruga i građana.

Angažiranjem udruga, mladeži političkih stranaka, skupina građana, škole i vijeća mjesnog odbora realiziran je projekt u kojem je uređeno dječje igralište u ukupnoj vrijednosti od 152.598,33 kn, od čega je doprinos lokalne zajednice ukupno 118.798,33 kn³

Riječki program lokalnoga partnerstva primjer je suradnje između lokalne samouprave i lokalne zajednice gdje se inicijalna sredstva koje je dodijelio grad umnožavaju upravo zbog sudjelovanja i doprinosa zajednice. Na taj su način i ostvareni rezultati umnoženi, učinkovitiji i održivi. Npr. u Riječkom programu lokalnog partnerstva utvrđeno je da je od ukupno 150.000,00 kuna osiguranih u proračunu Grada za navedenih pet projekata utrošeno 155.286,43 kn, dok je ukupna ostvarena vrijednost navedenih projekata 486.287,66 kn. Doprinos lokalne zajednice kroz ostvaren rad i sponzorstva u navedenim projektima iznosi 331.011,23 kn⁴. U realizaciji tih projekata sudjelovali su Odjel za gradsku samoupravu i upravu koji je i izradio projekt Riječki program lokalnog partnerstva uz tehničku pomoć udruge SMART i Odjel gradske uprave za komunalni sustav: Program se nastavlja.

Povelja o suradnji između lokalne samouprave i organizacija civilnoga društva

Povelja je prvenstveno dokument Grada kojim se definiraju standardi, odnosno dugoročna strategija jedinica lokalne samouprave prema nevladinom, neprofitnom sektoru. Povelja može biti osnova za namicanje dodatnih sredstava i jačanje političke snage gradskih vlasti i to na više načina:

- 59 Suradnja s udrugama koje imaju iskustva u namicanju financijskih resursa predstavlja mogućnost namicanja dodatnih sredstava za lokalnu samoupravu. Konkretno, udruge se u suradnji s Gradom/općinom mogu kandidirati za sredstva EU pretprijetnih fondova.
- 60 Olakšava se rad pojedinih gradskih odjela koji na temelju Povelje i koordinacije Odbora za primjenu Povelje mogu uskladiti natječaje i kriterije financiranja udruga.
- 61 Postiže se veća transparentnost u financiranju udruga i informiranju javnosti o rezultatima natječaja.
- 62 Podižu se standardi rada organizacija civilnoga društva i pojašnjavaju uvjeti suradnje, čime se olakšava komunikacija s civilnim društvom i povećava vidljivost utjecaja Grada.

Do sada je oko tridesetak lokalnih i regionalnih samouprava usvojilo Povelju ili je u određenoj fazi pripreme i/ili usvajanja. Primjeri uključuju Grad Rijeku kao pilot projekt, Osijek, Osječko-Baranjsku županiju, Vukovarsko-srijemsku županiju te niz drugih gradova, općina i županija.

³ Završno izvješće Projekta Campetto u sklopu Riječkog programa partnerstva, 23. 6. 2006

⁴ Završno izvješće o realizaciji projekta "Riječki program lokalnog partnerstva", Gradski Odjel za gradsku samoupravu i upravu, 2006.

Thames Festival London - ili kako naučiti suživot s vlastitom rijekom

Thames Festival registriran je kao neprofitna nevladina organizacija prije deset godina i premda je do danas festival bitno narastao, a program se proširio, formu dvodnevnog događaja nije izgubio. Osnovni je cilj festivala ponovno poučiti ljude suživotu s prirodom, a krajnji rezultat ovogodišnjega projekta bit će skulptura koju će od recikliranog materijala izgraditi 10 000 djece londonskih osnovnih škola.

Davor Mišković, Drugo more, Rijeka
Adrian Evans, Thames Festival, London

Gradovi su često nastajali na rijekama koje su u različitim povijesnim razdobljima imale različitu ulogu za stanovnike tih gradova. Rijeke su gradovima pružale sve – od pitke vode do mogućnosti natapanja i transporta. Danas, kada su mnoge nekadašnje funkcije rijeka izgubljene, stanovnici gradova pronalaze nove uloge za svoje rijeke. Pri tome se suočavaju s brojnim problemima vidljivim i u drugim područjima života. U Varšavi je na tu temu u listopadu prošle godine održan skup koji je pokušao odgovoriti na pitanje kako se razvija suživot grada i rijeke, s osobitim naglaskom na gradove koji u svoje urbano tkivo nisu integrirali rijeke. Na skupu su sudjelovali uglavnom urbanisti, arhitekti, ekolozi i kulturni djelatnici, a najviše je bilo riječi o kulturološkom aspektu ovoga problema.

Osobita je pozornost bila posvećena organizaciji kulturnih ili estradnih događaja na područjima uz rijeke. Organizacija tih događaja često bitno narušava riječne ekosustave, zagađuje okoliš otpadom i bukom, a nerijetko su umjetnički, kulturni i socijalni efekti takvih događaja nebitni. Pa ipak, postoje i suprotni primjeri, od kojih je najpoznatiji londonski Thames Festival, koji u tri dana posjeti blizu 800 000 posjetitelja. Iako bi ova brojka dala naslutiti velike probleme za samu rijeku, ta tri dana zapravo predstavljaju veliko čišćenje rijeke, spoznajne aktivnosti vezane za rijeku i porast svijesti o potrebi održanja rijeke čistom i lijepom.

Priča o nastanku Thames Festivala London

Stotinama godina London je bio lučki grad čija je obala bila preplavljena dokovima, skladištima i industrijskim postrojenjima. No od sredine 1960-ih došlo je do brodarske revolucije zahvaljujući kontejnerima. Brodovi za prijevoz kontejnera imali su dublji gaz i zahtijevali su bolju cestovnu i željezničku infrastrukturu. To je dovelo do gašenja većine londonskih dokova, a uskoro (no ne isključivo iz toga razloga) i do zatvaranja brojnih skladišta i napuštanja industrijskih postrojenja. Tako je nestala osnovna funkcija Temze. No ova je promjena imala i prednosti jer je oslobodila goleme prostore u središtu grada za izgradnju. Osim toga, u Temzu, koja je bila toliko zagađena da je još 1850. godine proglašena biološki mrtvom, vratio se život i 1974. je primijećen prvi losos nakon 150 godina.

U priči o nastanku Thames Festivala važno je imati na umu specifičnost londonske južne obale – područja između Waterlooa i Westminsterskog mosta. Tu su bila naselja radničke klase koja je živjela u slamovima smještenim između tvornica i pristaništa. Iako je to područje uvijek bilo važno i zbog kulturnog života, gdje je uostalom bio smješten i Shakespeareov Globe, tek od 1950-ih godina stvara se kulturna četvrt jer se grade Royal Festival Hall, Queen Elizabeth Hall i National Theatre. No potkraj 1970-ih i početkom 1980-ih izrađuju se planovi da se na sve većim *slobodnim*

područjima južne obale izgrade polsovne zgrade i hoteli. Tom planu odlučili su se suprostaviti preostali stanovnici toga područja (čiji je broj od 1930-ih do kraja 1970-ih opao s 50 000 na 4000) i oformili su skupinu nazvanu Coin Street Community Builders. Oni su izradili vlastiti plan koji je uključivao stambene zgrade, parkove, te socijalne i kulturne sadržaje.

Godine 1997. skupina aktivista pokreće Thames Festival

Početakom 1990-ih londonska turistička zajednica izradila je izvještaj o turističkim potencijalima Londona u kojem je procijenjeno da je Temza najneiskorišteniji turistički resurs u gradu. Oslanjajući se na taj izvještaj i vjerujući u mogućnost stvaranja festivala na rijeci i oko rijeke, Adrain Evans je uz potporu iste skupine aktivista Coin Street Community Builders pokrenuo 1997. Thames Festival. Umjesto da organizira jednostavni kulturni program, odlučio je napraviti nešto atraktivno i inspirativno. Razvili su čeličnu žicu duljine 400 metara i visine 50 metara na kojoj su hodači na žici izveli program. Iako se radi o jednostavnoj stvari, sami pregovori koji su uključivali razgovore s više odjela u pet različitih lokalnih jedinica doveli su do brojnih problema. Pa ipak, program realiziran u rujnu 1997. bio je velik uspjeh koji su gledale tisuće ljudi, a fotografije hodača na žici osvanule su na naslovnicama gotovo svih nacionalnih dnevnika. Već sljedeće godine Evans uz potporu Coin Street Community Buildersa osniva Thames Festival kao neprofitnu nevladinu organizaciju. Danas, deset godina poslije, festival je bitno narastao, program se proširio, ali formu dvodnevno dogaćaja nije izgubio. Ove godine festival će se odvijati na obalnom području od 3,5 kilometara, a uključivat će sajam hrane i rukotvorina, brojne izvedbe uličnog teatra, koncerte na plutajućoj pozornici, noćni karneval itd.

Osnovni je cilj festivala ponovno poučiti ljude o suživotu s prirodom

Osnovni ciljevi ovoga festivala su sudjelovanje velikoga broja građana (prošlogodišnji festival posjetilo je 800 000 ljudi) koje se želi upoznati s Temzom i naučiti ih suodnosu s prirodom. Vrlo je važno i edukativno da festival ove godine surađuje s 300 škola koji rade na različitim projektima. Na primjer, 150 osnovnih škola uključeno je u projekt recikliranja plastike nađene na obali Temze. Djeca na taj način čiste rijeku, upoznaju se sa štetnosti bacanja otpadaka, uče o postupcima recikliranja itd. Krajnji produkt ovoga projekta bit će skulptura koju će od recikliranog materijala izgraditi 10 000 djece. Festival u organizaciju uključuje različite etničke skupine koje organiziraju privlačne sadržaje, a uspostavljena je suradnja i s gradovima Calcutom, Chongqingom, Cape Townom i Kairom te se na festivalu predstavljaju odnosi tih gradova s rijekama Gangesom, Yangtzeom, Liesbeekom i Nilom.

Festival je tek jedna sličica u mozaiku kojim se obala Temze transformirala. Naime, u posljednjih deset godina otvoreno je nekoliko važnih institucija na samoj obali – Oxo Tower Wharf 1997., London Eye 1999., Tate Modern i Millenium Bridge 2000., Hungford Bridge 2002. i National Film Theatre 2007. Ova je transformacija dovela do toga da je prošle godine ovim područjem prošetalo 12 milijuna ljudi.

Projekt CARDS 2003. – "Izgradnja kapaciteta i potpora organizacijama civilnoga društva u pružanju socijalnih usluga"

Zahvaljujući programima Europske unije u Hrvatskoj će socijalne usluge sve češće pružati udruge u partnerstvu s javnim sektorom

Osim niza zapreka razvoju partnerstva između javnoga sektora i organizacija civilnoga društva u Hrvatskoj, jedna je zapreka unutarnja, uporna i nezaobilazna: nepovjerenje. Programi Europske unije CARDS 2002., 2003., i 2004. uvjetuju partnerstvo između javnoga sektora i organizacija civilnoga društva, stoga je ključna misao komunikacijske kampanje projekta CARDS izgrađivanje povjerenja jer na njemu nastaju nove mogućnosti: Mogućnosti izgrađene povjerenjem.

Piše: Nives Ivelja, Udruga Mi, Split

Partnerstvo – put do bolje ponude socijalnih usluga

Zahvaljujući programima Europske unije CARDS 2002., 2003. i 2004., partnerstvo polako ulazi i udomaćuje se u djelatnostima koje se bave pružanjem socijalnih usluga. Ako se traže sredstva iz tih programa, partnerstvo između državne i lokalne uprave i organizacija civilnoga društva postavljeno je kao uvjet za provedbu socijalnih programa. Kako je riječ o financijskoj i o tehničkoj potpori, uvjet se nije mogao zanemariti, ali je ponajprije izazvao podosta nedoumica i rasprava o partnerstvu.

U našoj su praksi do sada postojali različiti oblici suradnje udruga s tijelima uprave ili državnim institucijama. Najčešće je riječ bila o podjeli poslova ili raspodjeli sredstava, ali gotovo nikad uz formalno i dobro strukturirano partnerstvo. Javne institucije u Hrvatskoj još uvijek ne prihvaćaju organizacije civilnoga društva kao ravnopravne partnere bilo zbog formalnih razloga, nedostatka iskustva ili nepovjerenja. Zakonski okvir također nije prilagođen novim trendovima, pa se događa da je i u slučaju dobrih inicijativa lakše odbiti poziv za partnerskom suradnjom nego ga prihvatiti.

Poticaj civilnom sektoru u pružanju socijalnih usluga najčešće stiže izvana, ponajprije kroz donacije koje se nude uz uvjet partnerstva, a onda i iskustvima izvana. Udruge ohrabrene iskustvom sa stranim donatorima sličan odnos pokušavaju potražiti u svojem okruženju. Ali, u pružanju usluga u području socijalne skrbi, zdravstva i obrazovanja, civilnom se društvu kao zapreka u uspostavljanju partnerstva s javnim sektorom postavljaju nejasni standardi, procedure ali i stavovi predstavnika javnoga sektora.

Katkad uspijevaju dobiti dio potrebnih sredstava iz toga izvora, i to nedovoljno ili neredovito, pa teško održavaju kontinuitet usluga svojim korisnicima. Broj, opseg i kvaliteta usluga koja se nudi ovisi o stalnosti potpore koju organizacije civilnoga društva uspijevaju pribaviti. Takvo nestabilno poslovanje utječe na osipanje kvalitetnog kadra, što pridodaje "plutajućem" stanju.

Gledajući s vedre strane, uočava se da civilno sektor uspijeva razviti programe i pružiti usluge u širem području socijalnih potreba, da ga građani korisnici rado prihvaćaju i da naknadno, važni dionici u zajednici, pozitivno na njih odgovaraju.

Partnerstvo – izazov i javnom i civilnom sektoru

Uvjet za partnerskom suradnjom pojavio se kao izazov i javnom i civilnom sektoru.

Partnerstvo je daleko zahtjevnije u provedbi od povremene suradnje. Ono uključuje otvorenost, poznavanje snaga i slabosti obje strana, odgovornost i marljiv rad na održavanju partnerstva. Ono predviđa suradnju u svim fazama provedbe programa: određivanju problema i mogućnosti za djelovanje, planiranju akcije i podjeli odgovornost te, kao i u provedbi, praćenju.

Težeći boljem okruženju za ljude s poteškoćama u razvoju, tražeći način uključivanja svih isključenih, neminovno dolazimo do nužnosti povezivanja resursa i sektora, do potrebe korištenja svega dostupnog kako bi se prevladale posljedice ratnih iskustava, tranzicije i "običnih" životnih nedaća u našim mjestima, gradovima i općinama.

Praksa govori o dobrim primjerima partnerstava u Hrvatskoj, koji su zainteresiranima i široj javnosti još uvijek nedovoljno poznati. Prilike za razmjenu iskustava, međusobno informiranje i ohrabrenje katkad se spontano dogode, što je nedovoljno ako želimo brži napredak.

Vrijedno bi bilo da svi uključeni u strateško promišljanje o poboljšanju socijalne slike i socijalnih usluga istraže mogućnosti suradnje i partnerstva, a postojeće dobre primjere ponude kao poticaj.

Projekt CARDS 2003. – "Izgradnja kapaciteta i potpora organizacijama civilnoga društva u pružanju socijalnih usluga"

Programi CARDS 2002., 2003. i 2004. teže podignuti kapacitet organizacija civilnoga društva i uprave za partnerski rad u području usluga u zaštiti zdravlja, socijalnoj skrbi i izvaninstitucionalnom obrazovanju.

Svrha ovoga projekta je poboljšati opću kvalitetu socijalnih usluga u skladu s najboljim primjerima prakse u Hrvatskoj i odgovarajućim standardima u Europskoj uniji.

Glavni je cilj programa ohrabriti i podržati inovativne projekte organizacija civilnoga društva u pružanju određenih socijalnih usluga jer su brojna iskustva pokazala da treći sektor donosi dodanu vrijednost baš u tom području, da su usluge koje nudi civilni sektor jeftinije, brže, korisnici ih bolje prihvaćaju nego one koje nude državne institucije.

Partnerstvo u pružanju socijalnih usluga slabo je razvijeno, pa je u okviru CARDS-a predviđeno o tome obučiti i osnažiti i lokalnu upravu i udruge. S istim će se ciljem provesti i kampanja "Mogućnosti izgrađene povjerenjem", kako bi se ciljanoj, a i ukupnoj javnosti skrenula pozornost na ovaj novi trend koji polako djeluje u području pružanja socijalnih.

Suradnju u ovome programu prihvatili su sljedeći gradovi: Belišće, Benkovac, Bjelovar, Daruvar, Delnice, Drniš, Erdut, Gospić, Hvar, Ilok, Kamanje, Koprivnica, Makarska, Ogulin, Omiš, Osijek, Rakovica, Ploče, Požega Pula, Rijeka, Rovinj, Solin, Stari Jankovci, Tovarnik, Varaždin, Vukovar, Zadar, Zagreb. Projekt se provodi u suradnji s nekoliko ministarstava, Delegacijom Europske komisije u Zagrebu, a projekt provodi poljsko-hrvatski konzorcij u sastavu: EPRD Office for Economic Policy and Regional Development, Kielce – Poljska; (Voditelj projekta) i FSLD – The Foundation in Support of Local Democracy, AID – Association Integration and Development (SiR), Poljska, HILS – Hrvatski institut za lokalnu samoupravu, Osijek (Partneri).

Publikacije projekta

"Graditi da traje" priručnik je za razvijanje partnerstava u pružanju usluga u području socijalnih, zdravstvenih i obrazovnih potreba. Zamišljen je kao jedan od instrumenata koji trebaju pomoći stvaranju hrvatskoga modela partnerstva važnoga za lokalni razvoj i razvoj socijalne politike, oslanjajući se na europska iskustva. Partnerstvo predstavlja kao način stabilnog ostvarivanja društvenih potreba stanovnika, a ne kao cilj sam po sebi. Priručnik obuhvaća teme o međunarodnom konceptu lokalnog partnerstva, analizama problema u zajednici, određivanju vizije misije, ciljeva i oblika partnerstva, sporazumu o partnerstvu, planiranju aktivnosti, komunikaciji partnera, promicanje partnerstva te praćenju i vrednovanju partnerskoga projekta.

"Mogućnosti izgrađene povjerenjem" je zbirka primjera partnerske suradnje u različitim područjima društvenih problema u zemljama Europske unije i u Hrvatskoj. Svima im je zajednička ideja povezivanja ljudi i sredstava, kao i inovativnost bez koje nema suvremene socijalne politike. Prikazi pozitivne prakse uključuju rješenja, ali i poteškoće u procesu provedbe i razvijanja partnerstva. Govore o iskustvima prelaska s manje zahtjevnih do složenih više-dimenzionalnih programa i o nastanku novih institucija sposobnih profesionalno i konkurentno pružati socijalne usluge, a uz to otvoriti mogućnost novoga zapošljavanja. U njoj su specifični primjeri specifični, ali i oni koji su široko primjenjivi i predstavljaju model drugima. Opisana iskustva predstavljaju budućnost društvene politike i smjernice za prilagodbu korisnu u procesu približavanja Europskoj uniji.

KOMUNIKACIJSKA KAMPANJA "MOGUĆNOSTI IZGRAĐENE POVJERENJEM"

Kampanja podizanja svijesti o koristi partnerskoga povezivanja u pružanju socijalnih usluga

Hrvatska teži većem standardu socijalnih usluga, usklađujući se pri tome sa zemljama Europske unije. Jedan od načina unapređenja prema iskustvu zemalja EU-a je angažiranje organizacija civilnoga društva u pružanju usluga, bilo kroz partnerske programe s upravom ili uz ugovaranje usluga. Kod nas postoje pozitivni primjeri u kojima su organizacije civilnoga društva preuzele pružanje usluga, ali i iskustvo da se partnerstvo s javnim institucijama teško postiže, kao i povjerenje u civilni sektor.

Više je polazišta za kampanju koja ima zadaću olakšati nastajanje partnerstava i istaknuti ono što je dobro nastalo kroz partnerstvo u pružanju socijalnih usluga. Neka od njih su pretpostavke zasnovane na iskustvu, a neka su prikupljena u raspravama na skupovima profesionalaca.

Položaj civilnoga sektora u društvu odražava se na mogućnost sudjelovanja u pružanju socijalnih usluga, kako samostalno tako i u suradnji s javnim sektorom.

Nedostaju zakonske odredbe, procedure, standardi, upute, ali i praktična iskustva u suradnji dvaju sektora.

Resursi neprofitnoga sektora ovisni su o politici stvaranja poticajnog okruženja za njegov razvitak.

Resursi javnoga sektora zaostaju u dijelu inovativnih rješenja za društvene probleme, ali i u sposobnosti za nove načine suradnje.

Velika je razlika u načinima rješavanja socijalnih pitanja u raznim krajevima i mjestima u zemlji. Pozitivni primjeri obično nisu dovoljno uvaženi i dovoljno poznati.

Sektori se međusobno ne poznaju dovoljno, pa se ne koriste dostupnim pogodnostima u međusobnoj suradnji.

Kampanja u svim segmentima nosi poticajnu pozitivnu poruku koja približava dva sektora s jednim ciljem: unaprijediti ponudu socijalnih usluga građanima. Metoda koja se promiče je uvezivanje dostupnih resursa u javnom i civilnom sektoru.

Poruke se upućuju građanima kako bi saznali za mogućnosti koje nastaju kad se povežu državne institucije s udrugama i drugim organizacijama civilnoga društva. Važno je da građani znaju kako odgovorne strane nešto čine da bi poboljšali život isključenim ili ugroženim skupinama društva.

Poruka za javni sektor uključuje poziv na suradnju, učenje i otvorenost za novo.

Poruka za civilni sektor uključuje preporuke za podizanje kvalitete i učenje o novim prilikama.

Osim niza vanjskih zapreka suradnji i partnerstvu, jedna je unutarnja, uporna i nezaobilazna – nepovjerenje. Ključna misao kampanje jest izgrađivanje povjerenja jer na njemu nastaju nove mogućnosti: mogućnosti izgrađene povjerenjem.

Primjer partnerstva u malim ruralnim sredinama

Partnerstvo – glavna poluga organiziranja i razvoja lokalnih zajednica

Jedno od načela koje se koristi u organiziranju lokalne zajednice moglo bi se svesti na pravilo: poveži sve napredne snage oko zajedničke ideje! Zbog takvog pristupa CCI u svojem radu povezuje i osnažuje suradnju različitih dionika: lokalnih vlasti s udrugama, udruga s poslovnim sektorom, poslovnoga sektora s vrtićima i školama, vrtića i škola s mjesnim odborima... Jednom riječju, cijela se zajednica može beskonačno isprepletati na iznalaženju novih načina vlastita razvoja.

Piše: Milan Medić

Ljudsko društvo čini mnoštvo različitih skupina odnosno zajednica koje dijele zajednički svjetonazor, interese i aktivnosti, vjeruju u iste vrijednosti, streme zajedničkom cilju... Neki autori naglašavaju potrebu da jasno odijele zajednicu od društva (i države). Zajednica može biti razmatrana kao jedan od elemenata civilnoga društva, ili čak nerazlučiva od njega. Zajednica upućuje na privatni život ljudi koji se odvija kroz odnose u obitelji, odnose s prijateljima, susjedima i drugima s kojima se dobrovoljno udružuju. Poveznica može biti zajednički prostor na kojem ljudi žive, etnička ili vjerska pripadnost, profesionalni, klasni, kulturni ili bilo koji drugi osjećaj pripadnosti. Zajednička obilježja, interesi ili date okolnosti dovode do međusobnog razumijevanja članova zajednice. Čak i pojedinci koji su isključeni iz svojih zajednica, bilo zbog socijalne politike, bilo zbog odbacivanja ili diskriminacije unutar same zajednice (kao npr. osobe s posebnim potrebama, rasne, spolne, nacionalne ili vjerske manjine), mogu na osnovi svojih zajedničkih obilježja i pripadnosti stvoriti novu osnovu za uspostavu svojih zajednica koje djeluju zasebno, usporedno ili unutar većinske zajednice. Uobičajeno i svakodnevno razumijevanje ovoga pojma donekle upozorava na činjenicu da se pojam – biti članom zajednice, obično odnosi na skupine koje ne zauzimaju visok društveni položaj i ugled. Ovaj pojam potiče iz rane uporabe, a upućivao je na tzv. "obične ljude", ali s druge strane, to upozorava i na činjenicu da je čovjek društveno biće koje će se (samo)organizirati i povezati sa sebi srodnim (su)građanima bez obzira koliko ga gurali izvan političke pozornice na kojoj se donose odluke važne za zajednicu.

Kako organizirati lokalnu zajednicu

U ovom članku pokušat ćemo pokazati neke od metoda kojima se koriste udruge građana kako bi pomogle zapostavljenim skupinama društva da se vrate na pozornicu društvenoga života. Centar za civilne inicijative (CCI) jedna je od mnogih organizacija koje u Hrvatskoj njeguju načela rada u zajednici temeljene na iskustvima teorije i prakse organiziranja zajednice. Jedno od načela kojim se koristi u svojem svakodnevnom radu moglo bi se svesti na pravilo: poveži sve napredne snage oko zajedničke ideje! Zbog takvog pristupa CCI u svojem radu povezuje i osnažuje suradnju različitih dionika. Lokalnih vlasti s udrugama, udruga s poslovnim sektorom, poslovnog sektora s vrtićima i školama, vrtića i škola s mjesnim odborima... Jednom riječju, cijela se zajednica može beskonačno isprepletati na iznalaženju novih načina vlastitog razvoja. Zbog takvog pristupa iskustva koja dijeli CCI u svojem radu ujedno i iskustva lokalnih ljudi, partnerskih organizacija i zajednica koje su uključene u vlastiti razvoj temeljen na načelima suradnje i partnerstva.

Općina Gvozd okuplja zajednicu u Savjetu građana za lokalni razvoj

Općina Gvozd je primjer male ruralne zajednice na području Korduna u kojoj lokalna administracija igra ulogu otvorene, učinkovite i jeftine vlasti koja pokreće i predvodi procese lokalnoga razvoja.

Jedno od prvih načela kojim se općina koristi u svojem radu jest smanjenje administrativnih troškova uz povećanje učinkovitosti i maksimalno ulaganje u razvojne programe. Općina je prihvatila način organiziranja zajednice putem Savjeta građana za lokalni razvoj, tijela koje je osnovano uz pomoć CCI-a, a predstavlja radne skupine lokalnih dionika u koje su uključeni predstavnici lokalnih vlasti, mjesnih odbora, udruga građana, poljoprivrednih zadruga, malih i srednjih poduzeća, školskih i kulturnih ustanova te svih zainteresiranih neformalnih skupina građana. Zahvaljujući angažiranosti upravo toga tijela počela je izgradnja tržnice u Gvozd, ove se godine završava obnova posljednjeg dijela vodovoda, u pripremi je projektna dokumentacija za izgradnju novoga sustava kanalizacije s pročišćivačem otpadnih voda, a svake se godine asfaltira nekoliko novih kilometara cesta. Sve te investicije provodi općina Gvozd uz pomoć domaćih i stranih razvojnih fondova, a u njihovoj pripremi sudjeluju udruge građana, mjesni odbori, školske ustanove, zadruge – jednom riječju, svi članovi Savjeta građana za lokalni razvoj.

I ženske su udruge aktivne u brojnim projektima razvoja svoje zajednice

U partnerstvu sa Ženskom inicijativom Gvozd (ŽIG) Općina je pokrenula obnovu mosta u selu Crevarska Strana, kako bi školski autobus mogao voziti djecu. ŽIG je osigurao donaciju iz međunarodnog programa AED/USAID, Općina je osigurala mehanizaciju, a radnu snagu su osigurali mještani sela Crevarska Strana koje je okupio lokalni mjesni odbor. U partnerstvu s udrugom Suncokret iz Gvozda, Općina provodi mnoge zajedničke programe. Udruga izdaje lokalne novine NGO – Novine Gvozda i okolice, koje su jedine lokalne novine. Zajednički je pokrenut projekt obnove društvenoga doma u kojem udruga Suncokret provodi programe za djecu i mlade. Svi djelatnici općine prošli su početni i napredni tečaj rada na računalima koji vodi udruga Suncokret, a općina je provela i potpunu informatizaciju lokalne administracije. Trenutno općina i udruga Suncokret zajednički pripremaju i projekt za sredstva Svjetske banke koja će biti utrošena za uvođenje grijanja na plin za lokalni vrtić, knjižnicu i informatičku radionicu. Udruga Suncokret organizira redovite ljetne međunarodne volonterske kampove na koje dolaze mladi iz cijeloga svijeta te sudjeluju u aktivnostima u lokalnoj zajednici. U njihovoj provedbi udruzi pomaže lokalna Poljoprivredno-ekološka zadruga Svarun iz sela Slavsko Polje, koja osigurava hranu, prijevoz i dio smještaja za mlade.

Općina pomaže u pisanju projekata zadruga, obrta, malih i srednjih poduzeća

Uz pomoć CCI-a djelatnici lokalne samouprave svladali su vještine pripreme projektnih prijedloga, pa sada Općina daje besplatnu tehničku pomoć za sve zainteresirane poslovne inicijative lokalnih zadruga, obrta, malih i srednjih poduzeća koja se javljaju na natječaje različitih razvojnih fondova. Otvorenost lokalne samouprave ogleda se i u redovitim sastancima s građanima. Svakoga prvoga ponedjeljka u mjesecu načelnik općine i članovi lokalne administracije u općinskoj vijećnici odgovaraju na pitanja građana na tzv. aktualnom satu. To je prigoda kada svatko može doći i postaviti bilo koje pitanje lokalnoj samoupravi. Po riječima Branka Jovičića, načelnika Općine Gvozd, biti načelnikom u tako maloj zajednici kao što je Gvozd i nije baš neki način da se ostvari blistava životna karijera. Ipak, taj inženjer šumarstva, povratnik iz Kanade, rado napominje da mu je drago što se odlučio na povratak i razvoj svoje vlastite zajednice, umjesto doživotnog izbjeglištva u stranoj zemlji.

Ženska grupa Vojnić dobar je primjer organiziranja jedne patrijarhalne sredine

Ženska grupa Vojnić primjer je uspješnog uključivanja žena u razvoj svoje zajednice. Kada je CCI prije sedam godina počeo raditi s tom udrugom, udruga nije imala zaposlenog osoblja, prepoznatljivih programa, ni stalnih izvora financiranja. Danas Ženska grupa Vojnić zapošljava tri djelatnice, provodi program rada sa 120 djece u partnerstvu s lokalnom Osnovnom školom Vojnić i Društvom "Naša djeca" iz Vojnića, a njezin program rada s djecom u ruralnim zajednicama

prepoznat je i preporučan u glavnom županijskom razvojnom dokumentu – Regionalnom operativnom planu (ROP) Karlovačke županije kao model koji treba primijeniti i u drugim sredinama županije. Udruga je svoje strateško planiranje počela od kvalitetno provedene procjene potreba. Uvidom u službene podatke osnovnoškolskih ustanova na području Vojnića i Cetingrada, Centra za socijalnu skrb u Vojniću i ostalih službi na području Županije, došlo se do poražavajućih podataka. Naime, čak šezdesetak posto građana na području Vojnića i Cetingrada ima završenu samo osnovnu školu ili tek nekoliko razreda osnovne škole.

Udruge nositeljice vrtićkoga i predškolskoga programa za djecu u Vojniću

Ženska grupa Vojnić je u partnerstvu s Društvom "Naša djeca" iz Vojnića razvila cjelovit sustav izvaninstitucionalne skrbi za djecu predškolske i školske dobi, od 3 do 14 godina. Kako u Vojniću ne postoji dječji vrtić, Općina Vojnić je osigurala prostorije za rad dječje igraonice koju vodi Društvo "Naša djeca" u Vojniću. Osim što daje prostor, Općina plaća i dio plaće voditeljice programa, skrbi se za troškove grijanja i održavanja prostora. Djeca predškolske dobi, već od treće godine, kreću u igraonicu u kojoj provode četiri sata na dan u stručnim programima rada s predškolskom djecom. Razvijajući govorne, grafomotoričke, socijalne i ostale vještine, ona se pripremaju za polazak u program Male škole, koju vodi partnerska udruga – Ženska grupa Vojnić. Za razliku od mnogih sredina gdje se Mala škola provodi tek nekoliko tjedana prije polaska djece u školu, Ženska grupa u Vojniću taj program provodi u partnerstvu s lokalnom osnovnom školom tijekom cijele godine. Taj zajednički program pokazao se vrlo uspješnim jer mnoga djeca u redovit školski program dolaze potpuno nepripremljena. Podaci lokalne osnovne škole pokazuju da su se djeca koja su bila uključena u program udruga lakše uklopila u nastavu, lakše svladavala gradivo te postizala bolji uspjeh u školi. No tu nije kraj, jer djeca u Vojniću i nakon polaska u školu ostaju u programu pomoći u učenju koji vodi Ženska grupa. Svaki dan nakon škole djeca odlaze u Žensku grupu gdje zajedno s učiteljicom (koja na pola radnog vremena radi u školi, a na pola radnog vremena u udruzi) pišu zadaće, sudjeluju u kreativnim i dodatnim obrazovnim sadržajima, igraju se i druže s vršnjacima.

Uz pomoć udruge učenici iz Vojnića osvojili su prvu nagradu programa National Geographic

Ženska grupa Vojnić i Društvo "Naša djeca" često organiziraju posjete kazalištima, nacionalnim parkovima ili muzejima u drugim sredinama. Tijekom školskih praznika te udruge organiziraju dodatne kreativne radionice za djecu i mlade. Na taj način učenici svih razreda OŠ Vojnić dobivaju društvene i obrazovne sadržaje koje većina djece ne bi mogla dobiti u svojoj obitelji. Djeca postižu bolji uspjeh u školi i postupno se povećava broj onih koji nakon osnovne škole nastavljaju stručno usavršavanje u srednjim školama i sveučilištima izvan Vojnića. Kao najbolji primjer uspješnosti ovoga programa svjedoči činjenica da su prošle godine učenici OŠ Vojnić osvojili prvu nagradu na međunarodnom natjecanju u okviru programa National Geographica na području rada s računalima i poznavanja povijesti i biologije te su kao nagradu osvojili putovanje u Washington. Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva sustavno podupire program ovih dviju udruuga u zadnjih nekoliko godina.

NAJVEĆA REGIONALNA HUMANITARNA AKCIJA ZA MODERNIZACIJU I DOGRADNJU SPLITSKOG CENTRA ZA ONKOLOGIJU

O svakoj humanitarnoj akciji mogla bi se napisati knjiga, jer iza svake donacije stoji jedna uspomena, sjećanje, patnja, ljubav, vjera, zahvala... Razred jedne osnovne škole prikupio je donacije jer se njihova razrednica liječila na onkologiji, sedamsto ljudi dalo je donaciju u znak sjećanja na svoju preminulu prijateljicu. Poznati radijski voditelj koji je prošao iskustvo suočavanja s bolešću, bolest i izlječenje, najvjerodostojniji je aktivist i promotor Županijske lige za borbu protiv raka i njezinih ideja... Bivša mlada pacijentica, koja je postala majka, nezaustavljiva je volonterka, a njezin novorođeni sinčić Bruno bit će kum dograđenog "Centra od ljubavi"

Piše: Senka Mrduljaš Pezzi, voditeljica odnosa s javnošću, Brodomerkur

"CENTAR OD LJUBAVI" UMREŽIO TISUĆE DOBRIH LJUDI

Jedna lijepa priča o humanosti i umrežavanju ideja, ljudi, institucija, škola, tvrtki završila je potkraj travnja u Splitu – ostvaren je cilj, započet će modernizacija i dogradnja Centra za onkologiju u Splitu.

"Centar od ljubavi" naziv je projekta koji su inicirali, već na nekoliko projekata provjereni stari partneri, najstarija splitska trgovinska kuća Brodomerkur i Slobodna Dalmacija te Županijska liga za borbu protiv raka.

Projekt je okončan koncertom "Dobri ljudi za Centar od ljubavi" na splitskim Prokurativama 23. travnja 2007., točno godinu dana nakon što je humanitarna akcija pokrenuta, uz nastup četiri splitska "asa" – Olivera, Gibonija, Spalata i Bana.

Ovaj partnerski projekt okupio je nekoliko tisuća "velikih" i "malih" donatora, onih od pet kuna do onih poput Brodomerkura koji je umjesto proslave 60. obljetnice donirao "Centru od ljubavi" milijun kuna.

Tu je i doprinos brojnih volontera koji su nesebično pomagali u svim promotivno-edukativnim akcijama.

Umjesto planiranih milijun i pol, prikupljeno je 4,6 milijuna kuna

Ovaj je projekt najveća takva akcija u Hrvatskoj na regionalnoj i lokalnoj razini ne samo zato što je tijekom godine dana prikupljeno 4,6 milijuna kuna donacija, a planirano je milijun i pol, nego stoga što je u svim segmentima dokazano kako se u partnerstvu neprofitnoga, javnoga i poduzetničkoga sektora te građana mogu postići zapaženi rezultati.

Brodomerkur, trgovinska kuća iz Splita, programe svojih aktivnosti vezanih uz oblike društveno odgovornog ponašanja usmjerava na lokalnu zajednicu i njezine probleme kao točke za poduzimanje akcija i to mahom humanitarnih koje su vezane uz mlade s posebnim potrebama te zdravstvo u najširem smislu te riječi.

Brodomerkur u finalu za prestižnu svjetsku nagradu Oskar poslovnosti za društveno odgovorno poslovanje

Tvrtka je stekla velika i dragocjena iskustva tijekom provedbe humanitarne akcije "Svaka lasta čini proljeće" koja je provođena u korist Udruge za inkluziju "Lastavice". U dvije godine koliko je akcija trajala, od prodaje specijalno za tu prigodu tiskane fotomonografije "Splitski amarcord", kupljen je stan od 90 četvornih metara za petero štićenica udruge za inkluziju iz Splita. Za moderiranje te

akcije Brodomerkur je ušao u finale za prestižnu svjetsku nagradu Oskar poslovnosti tzv. Stevie Award, koja se svake godine dodjeljuje u New Yorku i to u kategoriji programa društveno odgovornog poslovanja. Ulazak u finale za tako prestižnu nagradu veliko je priznanje Brodomerkuru jer se za istu nagradu natječu brojne svjetske korporacije koje njeguju društveno odgovorno poslovanje.

Premda je cilj ovoga projekta bio za godinu dana prikupiti milijun i pol kuna, pokazalo se da je "Centar od ljubavi" dublje i jače senzibilizirao javnost od očekivanoga. Vjerojatno je to bilo i zbog kontinuiranog i transparentnog informiranja na stranicama Slobodne Dalmacije o prikupljenim sredstvima s imenima i prezimenima pojedinaca, tvrtki, škola, obitelji, institucija, općina i gradova, udruga, banaka, anonimnih darovatelja.

TRI TISUĆE DJECE ZAGRLILO GRAD

Tijekom godine provedbe projekta organizirano je sedam promotivno- edukativnih akcija. Jedan od onih koja je bila i ostala za pamćenje, koja je slikom u televizijskoj razmjeni obišla svijet je "Zagrlimo grad". Tri tisuće splitskih pučkoškolaca i srednjoškolaca povezalo je u zagrljaj staru jezgru – simbolički grleći život koji je tog časa pulsirao u Splitu. Najbolji komentar "zagrljaju" dala su djeca, rekavši kako bolesnom prijatelju ili roditelju najpotrebnija ljubav bližnjih. Sve "o" i "oko" humanitarne akcije – imena donatora , fotogalerija, medijske objave, ostalo je zabilježeno na www.brodomerkur.hr/centarodljubavi.

SURADNJOM I PARTNERSTVOM DO CLUSTERA

Piše: Maja Matković
maja.matkovic@vecernji.net

Prema *Rječniku hrvatskoga jezika*, u izdanju Školske knjige i Leksikografskoga zavoda, partner znači 'suvlasnik, suradnik, kompanjon, *partner u tvrtki*, ali i suigrač, *plesni partner, kartaški partner*'. Također, može značiti *bračni partner, ljubavni partner*. Pogleda li se značenje riječi suradnik – 'osoba koja s kim surađuje u zajedničkom poslu ili komu pomaže u njegovu radu: *policijски suradnik, suradnik u projektu, tehnički suradnik, suradnik u časopisu*, zvanje u stručnoj i znanstvenoj sistematizaciji.....', očito je da je i partner i suradnik osoba koja sudjeluje u nečem što ima obilježje zajedništva.

“Međusobna” suradnja

Oko pojedinih se riječi u hrvatskome jeziku neprestano naguravaju, tiskaju druge riječi koje ih žele poduprijeti, pobliže objasniti, učvrstiti im značenje. Kao da njihovo osnovno značenje ne govori dovoljno. Među najboljim je primjerima sklop riječi *međusobna suradnja*. O takvoj *međusobnoj suradnji* zborili su političari u socijalizmu, a zборе i današnji, u demokraciji. Nad posjetima stranih državnika bivšoj Jugoslaviji uvijek je bdjela *međusobna suradnja* kojoj se obično dodavao pridjev – bolja. Suradnja međusobna, pa sve bolja, sve odreda podupirači riječi koja može bez oslonaca. Nedužan pridjev *međusobna*, sretno dobrodivši iz socijalizma u demokraciju, ni sad ne silazi političarima s usana, niti novinarima s pera. Da ne bismo krivo sudili o pridjevu *međusobna*, treba reći da je on dobro izveden iz sintagme među sobom, ali nije ga dobro upotrebljavati uz imenicu suradnja koja ima prefiks *su*. Riječi s tim prefiksom imaju značenje uzajamnoga djelovanja, sastavljanja ili zbližavanja. Sama pak suradnja znači 'sudjelovanje u zajedničkom poslu, pomaganje komu u radu', pa tako možemo surađivati u nekom projektu, makar on na kraju propao, kao što se dogodilo sa zajedničkom kandidaturom Hrvatske i Mađarske za Europsko nogometno prvenstvo 2012. I dok se posljednjih mjeseci, dok organizacija toga prvenstva nije pripala Ukrajini i Poljskoj, uvelike razglabalo o *međusobnoj suradnji* dviju susjednih zemalja – Hrvatske i Mađarske, još se ne znam koji put potvrdilo da su pojedine riječi suvišnice doista tvrdokoran slučaj u hrvatskome jeziku.

Gomilanje riječi iz političkoga i poslovnoga okružja, pleonazmi u različitim kontekstima, preživljava i osobne dvojbe i jasnu komunikaciju, da ne kažem *međusobnu* komunikaciju. Ovaj put nije posrijedi pridjev uz imenicu nego su i imenica s imenicom združene tako da je jedna suvišna. Kad se kaže da su banke sada sklonije *aktivnostima financiranja*, umjesto *financiranja*, jasno je da jedno smeta drugome. Rečenica bi bila posve razumljiva da je bilo rečeno kako su banke sada sklonije financiranju, osobito pridruže li se tome kamate koje su im poželjne. Pleonazam nije samo *međusobna suradnja* ili *vraćanje natrag* nego je sve izraženiji u poslovnoj i uopće javnoj komunikaciji.

Partner i partnerstvo – sudioništvo u igri ili u poslu

Kako pak u hrvatskome jeziku sve više prevladava utjecaj engleskoga, tako je k nama došla i riječ partner. Prema *Rječniku hrvatskoga jezika*, u izdanju Školske knjige i Leksikografskoga zavoda, partner znači 'suvlasnik, suradnik, kompanjon, *partner u tvrtki*, ali i suigrač, *plesni partner, kartaški partner*'. Također, može značiti *bračni partner, ljubavni partner*. Pogleda li se značenje riječi suradnik – 'osoba koja s kim surađuje u zajedničkom poslu ili komu pomaže u njegovu radu: *policijски suradnik, suradnik u projektu, tehnički suradnik*, autor koji objavljuje radove u kolektivnoj

publikaciji, *suradnik u časopisu*, zvanje u stručnoj i znanstvenoj sistematizaciji, *stručni suradnik*, *znanstveni suradnik*', očito je da je i partner i suradnik osoba koja sudjeluje u nečem što ima obilježje zajedništva. Posrijedi su riječi bliska, a gdjekad i istog značenja, no zbog prodora anglizama, nerijetki misle da je svaka suradnja partnerstvo. Tako se, kad je riječ o bilo kakvu poslu, pa i onom u kojem nema nikakvih pisanih tragova da je sklopljen, govori o partnerstvu. Partnerski je odnos svugdje, makar bila riječ samo o sezonskome poslu, npr. o branju jagoda ili krastavaca. Tako sam u jednom tekstu naišla, prije lekture dakako, na ovakvu rečenicu: *Oni će razviti međusobne partnerske odnose u branju jagoda*. Opet se pridjev *međusobne* podbočio uz partnere, baš kao što je u prijašnjim primjerima zauzeo mjesto uza suradnike i suradnju. Što su pak značili partnerski odnosi u branju jagoda, je li to bila samo suradnja ili su posrijedi i potpisani ugovori, doista je nejasno. Uz oblik partner često je, dakako, i partnerstvo. Od novijih rječnika taj je pojam zabilježen u *Rječniku stranih riječi* Vladimira Anića i Ive Goldsteina što ga je objavio Novi Liber, u značenju 'sudioništvo u igri ili u poslu'. Također se spominje *Partnerstvo za mir*, program NATO-a namijenjen istočnoeuropskim zemljama radi stvaranja osnova kolektivne sigurnosti i stabilnosti, a uspostavljen je od '90.-ih godina 20. st.

Od partnerstva do clustera

Zajedništvo je važno i u partnerstvu nekoliko zemalja, ali i u obitelji i poslu, pa su suradnici iz istovrsnih industrijskih grana uspostavili *cluster*. U naslovima novinskih tekstova djeluju kao strano tijelo, a čitateljima koji nisu posve upućeni u ekonomiju kao nešto posve nerazumljivo. Zašto su se skupine ili grupacije okupljene oko zajedničkoga posla prometnule u *cluster*, može se također objasniti utjecajem engleskoga jezika. Kad se taj pojam pokuša prevesti, iz konteksta se vidi da je posrijedi povezivanje tvrtki, poduzeća iz neke grupacije, skupine. Vrlo se često *clusteri* vezuju za drvnu industriju, a naslovi kao što su *Clusteri u drvnoj industriji* mogu se prevesti i kao *Povezivanje u drvnoj industriji*. Da se riječ cluster može zamijeniti hrvatskom, svjedoče i noviji rječnici. Prema *Velikom englesko-hrvatskom rječniku* Željka Bujasa, cluster znači uz ostalo skupinu, grupu, okupljanje u skupinu. Milica Gačić u svojem *Rječniku prava, međunarodnih odnosa, kriminalistike i forenzičnih znanosti* objašnjava također da je *cluster* 'skupina istovrsnih podataka, uređaja, obilježja', a ta osnovna značenja proširila je na povezivanja s nekim zajedničkim interesom u pojedinoj industrijskoj grani. U tim su povezivanjima i suradnja i partnerstvo nezaobilazni. Uz *cluster* još nisam pronašla pridjev *međusobni*.

Pitate? Odgovaramo.

Piše: Kornelija Sirovica, savjetnica u časopisu Računovodstvo i financije

KAKO VODITI NADZORNU KNJIGU

Pitanje:

Jesu li neprofitne organizacije dužne voditi nadzornu knjigu za obavljene poslove s nerezidentima, uključujući i primljena novčana sredstva iz inozemstva?

Odgovor:

Obvezu vođenja **nadzorne knjige o tekućim i kapitalnim poslovima s nerezidentima** propisuju članak 50. Zakona o deviznom poslovanju (Narodne novine, br. 96/03., 140/05. i 123/06.) i Naredba o vođenju nadzorne knjige o tekućim i kapitalnim poslovima s inozemstvom (Narodne novine, br. 145/03. – u daljnjem tekstu: Naredba).

Prema odredbama ovih propisa nadzornu knjigu dužne su voditi osobe koje u Republici Hrvatskoj imaju status rezidenta.

Neovisno o činjenici jesu li obavljani u zemlji ili u inozemstvu, plaćeni odnosno naplaćeni u stranim ili domaćim sredstvima plaćanja, u nadzorne knjige unose se **svi poslovi između rezidenta i nerezidenta**, uključujući i prijenose novčanih sredstava koji nemaju obilježja obavljanja posla (na primjer, donacije i sl.). U tim se poslovnim knjigama, u svakoj zasebno, razvrstavaju i evidentiraju sklopljeni tekući i kapitalni poslovi s nerezidentima, nastali s bilo koje osnove.

Svaka nadzorna knjiga mora sadržavati sljedeće **opće podatke**:

- redni broj i datum unosa podataka,
- oznaku i datum isprave koja je osnovom za izvršenje plaćanja ili naplate (predugovor, ugovor, pismo namjere, predračun, račun, zaključnica i sl.),
- naziv tvrtke i zemlju sjedišta nerezidenta s kojim je sklopljen posao,
- ugovorenu vrijednost posla,
- naznaku za čije ime i za čiji je račun posao sklopljen,
- postotak ugovorene zastupničke ili posredničke provizije,
- datum, iznos i način izvršenog plaćanja ili naplate odnosno prijenosa sredstava (instrument platnog prometa, gotovina ili drugi oblik),
- oznaku i datum odobrenja ili rješenja dobivenog od tijela državne uprave ili pravnih osoba s javnim ovlastima, u skladu s odredbama Zakona o deviznom poslovanju, za sklapanje i izvršavanje poslova iz područja tekućih i kapitalnih transakcija s inozemstvom (odobrenja Hrvatske narodne banke, potvrda Ministarstva financija – Porezne uprave, odobrenja prospekta Komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske itd.),
- oznaku rednog broja i godine unosa podataka ako je posao već upisan u neku od nadzornih knjiga.

Ovisno o vrsti poslovanja s inozemstvom, u pojedine se vrste nadzornih knjiga, uz obvezni sadržaj, trebaju unijeti i **dodatni podaci** koji su važni za sklapanje ili realizaciju konkretnog posla. Na primjer, u slučaju izvoza ili uvoza robe, u nadzornu se knjigu moraju unijeti i broj i datum jedinstvene carinske deklaracije te podaci o zemlji podrijetla robe, zemlji iz koje se roba uvozi odnosno zemlji u koju se roba izvozi itd.

Nadzorna se knjiga može voditi **u obliku uvezane knjige, kartica ili elektroničkog zapisa,**

odnosno u obliku koji inspektorima Deviznog inspektorata osigurava uvid i kontrolu deviznog poslovanja rezidenta.

Odgovorna osoba dužna je ovjeriti nadzornu knjigu koja se vodi u obliku uvezane knjige ili kartica, odnosno ovjeriti ispis nadzorne knjige kad se ona vodi u elektroničkom zapisu.

Nadzorne knjige su poslovne knjige koje se čuvaju najmanje **šest godina**. Nadzorna knjiga tj. sve isprave iz kojih se podaci unose u nadzornu knjigu, **moraju biti dostupne deviznoj kontroli odmah, a najkasnije sljedeći radni dan od početka kontrole**.

Podaci se u nadzorne knjige unose na temelju isprava o tekućim i kapitalnim transakcijama s inozemstvom. Temeljni zahtjev koji treba ispuniti jest **vjerodostojnost isprava** na temelju kojih se evidentiraju poslovi s nerezidentima i obavlja plaćanje. Osoba koja sudjeluje u ispostavljanju neistinitih i nevjerodostojnih isprava na temelju kojih se unose podaci u nadzornu knjigu ili sudjeluje u neistinitom, neurednom i nepravodobnom vođenju nadzorne knjige, čini devizni prekršaj.

Obveznici u nadzorne knjige unose podatke kronološki, i to u roku od **pet dana od dana primitka isprave**. Ako se uneseni podaci naknadno ispravljaju, ispravke treba ovjeriti odgovorna osoba.

U skladu s navedenim odredbama Zakona o deviznom poslovanju i Naredbe **nadzornu knjigu o tekućim i kapitalnim poslovima s nerezidentima dužne su voditi sve udruge registrirane u Republici Hrvatskoj, osim stranih udruga koje se smatraju nerezidentima** pa se obveza vođenja nadzornih knjiga na njih ne odnosi.

TREBA LI JOŠ VIŠE POLITIZIRATI PROBLEM KLIME I GLOBALNOG ZAGRIJAVANJA?

"KAP PREKO RUBA ČAŠE – Klimatske promjene – svijet i Hrvatska"

Autori: Vladimir Lay, Krešimir Kufrin, Jelena Puđak

Izdavač: Hrvatski centar "Znanje za okoliš", Zagreb, siječanj 2007

Posebna vrijednost ove knjige u usporedbi s onom Ala Gorea je u četvrtoj priči pod naslovom "Hrvatska", u kojem je prikazano mjesto Hrvatske u svjetskom kontekstu globalnog zagrijavanja, domaći uzroci i posljedice stakleničkih plinova te procjene nadolazećih posljedica.

Piše: dr. sc. Vladimir Lay

U okviru projekta "Osposobljavanje za provedbu Okvirne konvencije o promjeni klime i Kyotskog protokola u Republici Hrvatskoj" (LIFE 3 projekt) izrada obrazovanih alata i iniciranja prve obrazovne kampanje o globalnom zagrijavanju i klimatskih promjena povjerena je udruzi Hrvatski centar "Znanje za okoliš" iz Zagreba.

Glavni obrazovni alat koji je nastao u okviru toga projekta je knjiga "Kap preko ruba čaše; Klimatske promjene – svijet i Hrvatska". Budući da se knjiga temelji na gledištu da ljudi utječu na klimatske promjene – nudeći za to argumente – onda je upravo taj ljudski utjecaj istaknut poznatom frazom koja opisuje vrstu ljudskog ponašanja kada prijeđe – "kap preko ruba čaše".

Knjiga se sastoji od pet priča. Prva se bavi stakleničkim plinovima – uzročnicima globalnog zagrijavanja. Upozorava na povijest ljudske spoznaje o tome problemu, na početak egzaktnih mjerenja, na izlaženje prirodnog pulsiranja CO₂ u atmosferi koji je trajao stotinama tisuća godina izvan do sada poznatih okvira i na pojavu da je količina CO₂ u planetarnoj atmosferi od 280 ppm (čestica na milijun) dosegla razinu od 425 ppm. Čitatelju je predstavljeno obilje podatka o vrstama stakleničkih plinova i njihovim karakteristikama, o tipovima ljudskih djelatnosti koje ovakve plinove su-proizvode, o vremenu i prostoru (o geografiji!) procesa klimatskih promjena, o glavnim svjetskim akterima – krivcima za to što se do sada stoljećima poznati klimatski uvjeti života počinju mijenjati, to jest pogoršavati.

Druga priča iznosi lepezu postojećih i predvidljivih posljedica porasta stakleničkih plinova. Promjena temperature, porast za manje od jednog stupnja do sada, ali i najave da će zasigurno, ako ovako nastavimo s onečišćenjem atmosfere, temperatura dosegnuti i dva do tri pa do kraja XXI. stoljeća možda i sedam stupnjeva Celzijevih, pokrenut će mnogobrojne i sudbonosne klimatske promjene, promjene u biološkoj raznolikosti, uvjetima života ljudi, ali i svih živih bića, u ljudskom zdravlju i ukupnom gospodarstvu i upravljanju življenjem u ljudskim zajednicama (naseljima, državama, na planetu).

U trećoj priči naslovljenoj "Globalni odgovor" predstavljen je trud svjetske stručne i političke zajednice da se ovim problemom ovlada, i to temeljnim dokumentom protokolom Kyoto. Daljnji, stalni ubrzani procesi onečišćenja atmosfere stakleničkim plinovima pokazuju da su dosadašnji dogovori i akcije ipak pretežno još jalovi. Treba (u)činiti mnogo više nego što države, gospodarstvo i stanovništvo/civilno društvo čine danas.

Posebna vrijednost ove knjige u usporedbi s onom Ala Gorea je četvrta priča pod naslovom "Hrvatska". Prikazano je mjesto Hrvatske u svjetskom kontekstu, domaći uzroci i posljedice stakleničkih plinova te procjene o nadolazećim posljedicama. Glavni izvori stakleničkih plinova u Hrvatskoj su u područjima energetike (HEP i INA tu imaju lavovski dio!), dominantan plin je **CO2**, a glavne posljedice koje se očekuju na našem tlu su oskudica vode (posebno u nekim regijama) te podizanje razine mora.

Posljednja, peta priča otvara pitanje i nudi neke odgovore na temu "Što (u)činiti?".

Knjiga ima 84 stranice, obiluje grafikonima i fotografijama. Napisana je tako da je razumljiva svakome. Ima karakter priručnika. Uz knjigu je priložen CD na kojem su: knjiga u elektroničkom obliku – za daljnje umnožavanje; osamdeset slika koje mogu poslužiti za predavanja u školama, na fakultetima, u udrugama, ali i u poduzetničkim krugovima i državnoj upravi. Knjiga se može dobiti na adresi: znanjezaokolis@inet.hr.

Dokumentarni film o uzrocima i posljedicama klimatskih promjena u Hrvatskoj u procesu je izrade, a javnosti će biti dostupan u rujnu ove godine.

NEUGODNA ISTINA – Planetarna pojava globalnog zagrijavanja i što s njom možemo poduzeti

Autor: Al Gore

Izdavač hrvatskog izdanja: Algoritam, Zagreb, veljača 2007.

Al Gore, bivši potpredsjednik SAD-a, zadivljujuće uporno, često usamljen i napadan od političara u SAD-u, na svojim predavanjima diljem svijeta uporno širi spoznaju o ljudskom utjecaju na promjenu klime i destruktivne posljedice do kojih to vodi. O tome je napisao knjigu "Neugodna istina" i snimio istoimeni dokumentarni film. Knjiga je u Hrvatskoj izašla u veljači 2007. Nekoliko tjedana nakon toga Al Gore je za taj film primio *Oskara*.

Al Gore, bivši potpredsjednik SAD-a, gubitnik na predsjedničkim izborima, danas se spominje među sto najslavnijih ljudi svijeta kao mislilac i znanstvenik. Godinama se uporno bavi, i sam pritom učeći i povezujući činjenice koje proizvode raznorodne znanosti, problemom globalnog zagrijavanja i klimatskim promjenama. Zadivljujuće uporno, često usamljen i napadan od aktivne politike u SAD-u koja zanemaruje klimatske promjene, putem svojih predavanja diljem svijeta, uporno širi spoznaju o ljudskom utjecaju na promjenu klime i destruktivne posljedice do kojih on može dovesti. Temeljna namjera toga upornog i mudrog političara je da politizira ovo pitanje, da ga **jakim argumentima nametne kao planetarno političko pitanje suvremenog svijeta**. Ako se ovaj problem ne stavi na dnevni red nacionalnih i međunarodnih politika, promjene neće biti i procesi onečišćenja atmosfere stakleničkim plinovima će se nastaviti i intenzivirati.

U okviru svojih napora Al Gore je napisao knjigu "Neugodna istina" i snimio je istoimeni dokumentarni film. Knjiga je u Hrvatskoj izašla u veljači 2007. Nekoliko tjedana poslije Al Gore je za spomenuti film dobio *Oskara*.

Knjiga nema mnogo teksta premda sadrži ukupno 327 stranica. U sadržajnom pogledu nije čvrsto strukturirana, nema striktnih poglavlja i kazala na kraju. Obiluje fotografijama i grafikonima koje

opisuju i vrlo upečatljivo ilustriraju uzroke i posljedice stakleničkih plinova. Povremeno djeluje kao bogata fotoslikovnica koja s dodanim mudrim izrekama pojedinaca te s dvjema osobnim pričama (smrt sestre od raka pluća i priča o opasnoj sinovoj automobilskoj prometnoj nezgodi) kao da smjera omekšati srca ljudi i otvoriti osim uma i onaj izvor spoznaje u ljudima koji možemo nazvati emocionalnom inteligencijom. U dijelu opisa uzroka i posljedica globalnog zagrijavanja ova knjiga i knjiga priručnik domaćih autora su slične.

Al Gore nema dvojbe – on tvrdi da smo svjedoci neviđenog sukoba civilizacije i planeta Zemlje. Pri toj tvrdnji nije riječ samo o globalnom zagrijavanju koje već danas remeti prirodne osnove života, i ljudi i ukupnog živog svijeta. Argumenti za to su neporecivi, jaki, brojni, bukvalno zvone ne samo u glavama nego i u dušama čitatelja. U tkanju svojih argumenata Al Gore je radikalno planetaran – nalazi ih na raznim dijelovima planeta, u raznim socio-kulturnim, političkim i geografskim sredinama. Autor je vrlo upečatljiv i dojmljiv.

Politizacija globalnog zagrijavanja je važna, kaže Al Gore, budući da za promjenu stalno rastućeg trenda porasta emisija stakleničkih plinova treba promijeniti način ponašanja, ukupnu proizvodnju društvenog života, znatno više investirati u zaštitu okoliša, u ovom slučaju zaštitu planetarne atmosfere. Valja investirati i žrtvovati dio profita da se očuvaju ugodni prirodni preduvjeti života i ono bogatstvo ekoloških uvjeta koje smo do sada imali. U toj analizi Al Gore nije posebno kritičan prema američkom sustavu koji funkcionira na temelju stalnog porasta profita i roba i usluga. To od njega nije moguće očekivati. Zaključno utvrđuje: "Vrijeme je da ponovno odgovorimo na izazov i osiguramo vlastitu budućnost".

Na zadnjih petnaest stranica autor opisuje kako sami, na osobnome planu, možemo pridonijeti rješavanju klimatske krize. Kaže sljedeće: "Štedite energiju u kućanstvu, manje trošite na prijevoz! Manje trošite, više štedite! Pospješite promjene!"

Uzmite ove dvije po temi inovativne, a po porukama bogate knjige u ruke, nećete požaliti.

Zagrebačka banka, tvrtke Holcim i Brodomerkur proglašeni su najvećim korporativnim filantropima za 2006.

Udruga Donacije.info u okviru projekta "Nagrada za korporativnu filantropiju", 18. svibnja 2007. objavila je imena najvećih korporativnih filantropa: Zagrebačka banka nagrađena je za najbolju pojedinačnu korporativnu donaciju u 2006. godini, a najbolji program korporacijskog doniranja u protekloj godini imala je tvrtka Holcim. Posebna nagrada za doprinos filantropiji u Hrvatskoj dodijeljena je tvrtki Brodomerkur. Predstavnicima tih triju tvrtki nagrade je, na svečanoj dodjeli održanoj u Europskom domu, uručila potpredsjednica Vlade RH Jadranka Kosor.

"Projekt je ove godine prvi put nagradio tvrtke koje sustavnim donacijama pomažu udrugama kojima je to najpotrebnije. Želja nam je da ova dodjela bude godišnji događaj koji će cjelokupnoj javnosti istaknuti društveno odgovorne tvrtke i najuspjelije projekte korporacijskog doniranja u Hrvatskoj", objasnila je Rujana Čimbur Bakić, predsjednica udruge Donacije.info.

Nagrada za korporativnu filantropiju – zrcalo s ugraviranim imenom tvrtke – djelo je dizajnerskog tima agencije Bruketa&Žinić. Za nju su se prijavile vodeće tvrtke u Hrvatskoj, a donacija Zagrebačke banke Udruzi Krijesnica te Holcimov program donacija u kojem je uravnotežen gospodarski rast, društvena odgovornost i skrb o okolišu ocijenjeni su najboljima u protekloj godini. Posebnu nagradu zaslužio je Brodomerkur svojom donacijom Županijskoj ligi protiv raka.

Papuk dobio zaštitu UNESCO-a

Nakon posjeta izaslanika asocijacije UNESCO-vih europskih geoparkova, dr. Charalampusa Fassoulasa iz grčkog geoparka Psiloritis i dr. Maurizija Burlanda iz talijanskog geoparka Beigua, Parku prirode Papuk, Koordinacija komiteta europskih geoparkova usvojila je nominaciju JU Parka prirode Papuk za uvrštavanje Papuka u UNESCO-ovu mrežu europskih geoparkova. Vrlo brza odluka spomenute koordinacije kojom su Papuk stavili pod UNESCO-ovu zaštitu, temelji se na potvrđenim činjenicama da je Papuk po svojoj geološkoj raznolikosti, starosnome rasponu i po vrstama stijena (od vulkanskih do metamorfni) najzanimljiviji park u Hrvatskoj. Članstvom Parka prirode Papuk u UNESCO-vu udruženju europskih geoparkova postaje se članom i Svjetske mreže UNESCO-vih geoparkova.

Hrvatska tako ima ukupno tri zaštićena područja sa statusom geoparka: Velebit, Plitvička jezera i Papuk. Na Papuku ima 69 zaštićenih geoloških lokaliteta, među kojima i geološki fenomen Rupnica, a unutar granica Parka prirode moguće je pratiti gotovo cijelu Zemljinu geološku povijest.

Sada će se u Parku prirode Papuk, smještenom u dvije županije (Požeško-slavonskoj i Virovitičko-podravskoj), u novim okolnostima zaštite lakše riješiti preostali problemi, poput ilegalnih kamenoloma i nekontroliranog uništavanja kulturno-povijesnog i prirodnog bogatstva. Lokalnim se zajednicama na tome području otvaraju velike mogućnosti za razvoj specifičnih oblika turizma, kao što je znanstveni, planinarski i ekološko-održivi.

Opširnije informacije o Parku prirode Papuk na www.pp-papuk.hr.

Otvoren prvi hrvatski Centar savjetovanja, edukacije i kulture Roma u Bjelovaru

Udruga izvornih Roma Lovara iz Bjelovara i Vijeće romske manjine grada Bjelovara, a pod pokroviteljstvom Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske, osnovali su prvi hrvatski Centar savjetovanja, edukacije i kulture Roma u Bjelovaru.

U povodu ovogodišnjega Đurđevdana tamo je organizirana bogata kulturna manifestacija, otvorena je trojezična izložba (na hrvatskome, romskome i engleskome jeziku) stalnoga dokumentarno-povijesnog postava povijesti i običajima autohtonih hrvatskih Roma Lovara. "Gipsy weekend", kako je nazvana manifestacija, otkrio je djelić bogatstva romske kulture koja se od 14. stoljeća naraštajima prenosi.

Danas u svijetu ima 15 milijuna Roma. Romi Lovari čine 13 milijuna i samim tim njihov se jezik smatra izvornim romskim jezikom tj. temelj je sva 42 romska dijalekta, pa je proglašen i službenim jezikom Roma.

Danas u Hrvatskoj živi samo 1420 pripadnika ove autohtone hrvatske romske zajednice. Centar Roma pridonijet će očuvanju jezika, kulture i običaja Roma, okupljanju i radu svih romskih udruga.